

POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY
úřad služby kriminální policie a vyšetřování

**Analýza úkonů dle § 88 odst. 1, 3
a
§ 158d odst. 2, 3, 6 trestního řádu za
rok 2006**

POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY
úřad služby kriminální policie a vyšetřování

poštovní přihrádka 62/KPV, Strojnická 27, 170 89 Praha 7
telefon: 974 834 550, fax: 974 834 708
E-mail: ukpv@mvcv.cz

Praha 26. června 2007

Počet listů: 60
Přílohy: 5/17

Zpracovatel: ÚSKPV PP ČR

OBSAH

1	ÚVOD	4
2	ROZBOR SOUČASNÉHO STAVU	6
2.1	Právní úprava	6
2.2	Postup při používání a nasazování úkonů dle §§ 88 odst.1,3 a 158d odst.2,3,6 t.ř.8	8
2.3	Metodika zpracování	9
2.4	Zdroje dat a jejich nedostatky	9
2.5	Pracovní komise a příprava jednotné metodiky	11
2.6	Kritéria pro sestavení zprávy z Usnesení č. 191/2005 Výboru pro obranu a bezpečnost Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.....	11
3	STATISTICKÉ VYHODNOCENÍ	13
3.1	Vyhodnocení trestné činnosti a nasazování úkonů dle §§ 88 odst. 1,3 a 158d odst. 2,3,6 t.ř. na území České republiky.....	13
3.2	Statistické vyhodnocení úkonů dle §§ 88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř.....	18
3.2.1	Spisy s úkony dle §§ 88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř. členěné dle typu spisu (trestní spis či mezinárodní právní pomoc).....	20
3.2.2	Vyhodnocení efektivity úkonů použitých dle §§ 88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř. v rámci trestního řízení	21
3.3	Odposlech a záznam telekomunikačního provozu	23
3.3.1	Počty odposlouchávaných linek a osob útvary SKPV	23
3.3.2	Odposlechy se souhlasem osoby	27
3.3.3	Spisy s úkony dle §88/1,3 t.ř. členěné dle typu spisu (trestní spis či mezinárodní právní pomoc).....	28
3.3.4	Vyhodnocení efektivity úkonů použitých dle § 88/1,3 t.ř. v rámci trestního řízení.....	29
3.3.5	Vývojové trendy v nasazování odposlechů dle § 88/1,3 t.ř.	30
3.3.6	Nasazování odposlechů na jednotlivé druhy trestné činnosti.....	33
3.3.7	Odposlechy a rozvoj moderních komunikačních prostředků	34
3.4	Sledování osob a věcí	37
3.4.1	Počty úkonů dle § 158d odst. 2,3,6 t.ř. požadovaných útvary SKPV.....	37
3.4.2	Sledování se souhlasem osoby	40
3.4.3	Spisy s úkony dle § 158d/2,3,6 t.ř. členěné dle typu spisu (trestní spis či mezinárodní právní pomoc).....	41
3.4.4	Vyhodnocení efektivity úkonů použitých dle § 158d odst. 2,3,6 t.ř. v rámci trestního řízení	42
3.4.5	Vývojové trendy v nasazování úkonů dle § 158d odst. 3 t.ř.	43
4	OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ	47
4.1	Spisová služba u Policie ČR.....	47
4.2	Osobní údaje a plnění úkolů Policie ČR obecně.....	48
4.3	Oblast spisové služby.....	48
4.4	Trestní řízení – oprávnění policejních orgánů k vyžádání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu	49
4.5	Kontrolní činnost na úseku ochrany osobních údajů v informačních systémech ..	50
4.6	Závěry z kontroly provedené Úřadem na ochranu osobních údajů.....	50
4.7	Ochrana a bezpečnost před únikem informací a způsob zajištění dat.....	54
5	ZÁVĚR ANALÝZY.....	56
	Přehled použitých informačních zdrojů	59
	Seznam příloh	60

1 ÚVOD

Na základě požadavku ministra vnitra č.j. KM-178/2007 ze dne 1. února 2007 a jeho dalších průběžných doporučení byla zpracována „**Analýza úkonů dle § 88 odst. 1, 3 a § 158d odst. 2, 3, 6 t.ř. za rok 2006**“.

Odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí jsou na jedné straně velmi důležitým nástrojem a nezbytnou součástí v boji proti nejzávažnějším formám trestné činnosti jako jsou například organizovaný zločin, drogová kriminalita, korupce, na druhé straně je nasazení těchto úkonů vážným zásahem do ústavně i mezinárodně chráněných základních práv a svobod. Proto je třeba k nim přistupovat velmi uvážlivě a pravidelně kontrolovat, zda nedochází k jejich zneužívání a zda je zajištěna ochrana soukromí a osobních údajů.

Nutnost vzniku analýzy podnítil delší dobu trvající a v poslední době vzrůstající zájem médií i odborné a občanské veřejnosti o informace týkající se využívání zmiňovaných úkonů a jejich přínosu pro trestní řízení. V neposlední řadě je snaha vedení PČR zefektivnit a zkvalitnit tuto oblast s důrazem na posílení kontrolní činnosti.

Předkládané analýze předcházelo „Statistické vyhodnocení úkonů dle § 88 odst. 1,3 a § 158d odst. 2, 3, 6 t.ř. za rok 2006“ zpracované úřadem služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky (dále jen „ÚSKPV“) a vedené pod č.j. PPR-567-8/ČJ-71-2007 ze dne 30. března 2007. Ministr vnitra následně tento materiál vrátil ÚSKPV k dopracování (opět pod výše uvedeným č.j. KM-178/2007) s konstatováním, že statistické vyhodnocení nesplňuje požadavky na ucelenou a plnohodnotnou analýzu. Přestože vyjádřil pochopení pro důvody, které ovlivnily jeho zpracování, trval i nadále na vyhotovení této analýzy a zároveň připojil svoje požadavky na strukturu i obsah dokumentu.

V této fázi je nutno přiblížit současný stav odrážející možnosti pro sběr a rozbor vymezených dat u SKPV v okamžiku zpracování analýzy a zdůraznit fakt, že od zpracování statistického vyhodnocení do zadání opětovného požadavku na zpracování materiálu vykazujícího vyšší vypovídající hodnotu, uběhl pouze necelý kalendářní měsíc. Zásadně se tedy podmínky pro analytickou práci a sběr dat v rámci SKPV za toto krátké časové období nezměnily. Ministr vnitra však předdeslal ve svém dopise, že tuto skutečnost bere na vědomí.

Obsahem analýzy je statistické vyhodnocení shora uvedených úkonů, popis postupu při využívání úkonů policejním orgánem Policie ČR, kontinuita tohoto postupu mezi jednotlivými složkami služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „SKPV“) včetně stavu na úseku ochrany osobních údajů.

Cílem analýzy je nejen zpracování statistického vyhodnocení úkonů dle § 88 odst. 1, 3 a § 158d odst. 2, 3, 6 t.ř. za rok 2006 (dále jen „úkony“), které bude sloužit jako výchozí materiál pro komparaci s analýzami v dané oblasti vytvořenými v příštích letech. Posuzují se i současné možnosti sběru dat s návrhem na efektivní řešení nevyhovující situace. To by se mělo odrazit v modifikaci již ustanovené

pracovní skupiny, jejímž úkolem bude zejména vypracování jednotné komplexní metodiky dané oblasti. Obecně vzato je analýza prostředkem ke zmapování současného stavu v oblasti nasazování výše uvedených úkonů v rámci trestního řízení, nástrojem pro odhalení nedostatků a souvisejících dalších specifických negativ, to vše s cílem zajistit odpovídající ochranu osobních údajů, včetně prověření a případného nastavení efektivních vnitřních i vnějších kontrolních mechanismů.

V současné době se v oblasti nasazování předmětných úkonů připravují opatření k nápravě nedostatků při jejich vyhodnocování v rámci Policie ČR. Legislativní změny v oblasti odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu připravuje Ministerstvo spravedlnosti. Tato analýza může sloužit jako jedno z východisek k připravovaným opatřením.

Kromě předmětné analýzy Policie ČR útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „ÚZČ“) periodicky vypracovává souhrnné dokumenty o odposlechu telekomunikačního provozu, které obsahují individuální osobní údaje, včetně údajů anonymizovaných. Jedná se o zprávu pro Stálou komisi pro kontrolu použití operativní techniky Policie ČR Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ve smyslu § 53a zákona o Policii ČR, která je vytvářena pololetně a Ministerstvu vnitra postupována jako dokument podléhající ochraně podle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

ÚZČ předkládá též pravidelně dvakrát ročně Kanceláři policejního prezidenta statistický materiál o použití sledovaných úkonů obsahující zpracování statistických dat bez osobních údajů za aktuální časové období, včetně porovnání s minulými roky.

Za resort Ministerstva spravedlnosti zpracovává samostatnou zprávu k uvedené problematice též Nejvyšší státní zastupitelství.

2 ROZBOR SOUČASNÉHO STAVU

2.1 Právní úprava

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

§ 88

(1) Je-li vedeno trestní řízení pro zvláště závažný úmyslný trestný čin nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, může předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu, pokud lze důvodně předpokládat, že jím budou sděleny významné skutečnosti pro trestní řízení. Provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným je nepřípustné. Zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen odposlech ihned přerušit, záznam o jeho obsahu zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.

(2) Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být vydán písemně a odůvodněn. Současně v něm musí být stanovena doba, po kterou bude odposlech a záznam prováděn a která nesmí být delší než šest měsíců. Tuto dobu může soudce prodloužit vždy na dobu dalších šesti měsíců. Opis příkazu soudce bez odkladu zašle státnímu zástupci. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu provádí pro potřeby všech orgánů činných v trestním řízení Policie České republiky.

(3) Bez příkazu podle odstavce 1 může orgán činný v trestním řízení nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu, nebo jej provést i sám, a to i tehdy, je-li vedeno trestní řízení pro trestný čin neuvedený v odstavci 1, pokud s tím účastník odposlouchávané stanice souhlasí.

(4) Má-li být záznam telekomunikačního provozu užit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s uvedením údajů o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o osobě, která záznam pořídila. Ostatní záznamy je třeba označit, spolehlivě uschovat a v protokolu založeném do spisu poznamenat, kde jsou uloženy. V jiné trestní věci, než je ta, v níž byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu proveden, lze záznam jako důkaz užit tehdy, pokud je i v této věci vedeno trestní stíhání pro trestný čin uvedený v odstavci 1 nebo souhlasí-li s tím účastník odposlouchávané stanice.

(5) Pokud při odposlechu a záznamu nebyly zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení, je nutno záznamy předepsaným způsobem zničit.

Sledování osob a věcí

§ 158d

(1) Sledováním osob a věcí (dále jen "sledování") se rozumí získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky. Pokud policejní orgán při sledování zjistí, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen záznam s obsahem této komunikace zničit a poznatky, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.

(2) Sledování, při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, lze uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce.

(3) Pokud má být sledováním zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za

použití technických prostředků, lze je uskutečnit jen na základě předchozího povolení soudce. Při vstupu do obydlí nesmějí být provedeny žádné jiné úkony než takové, které směřují k umístění technických prostředků.

(4) Povolení podle odstavců 2 a 3 lze vydat jen na základě písemné žádosti. Žádost musí být odůvodněna podezřením na konkrétní trestnou činnost a, jsou-li známy, též údaji o osobách či věcech, které mají být sledovány. V povolení musí být stanovena doba, po kterou bude sledování prováděno a která nesmí být delší než šest měsíců. Tuto dobu může ten, kdo sledování povolil, na základě nové žádosti písemně prodloužit vždy na dobu nejvýše šesti měsíců.

(5) Nesnese-li věc odkladu a nejde-li o případy uvedené v odstavci 3, lze sledování zahájit i bez povolení. Policejní orgán je však povinen o povolení bezodkladně dodatečně požádat, a pokud je do 48 hodin neobdrží, je povinen sledování ukončit, případný záznam zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.

(6) Bez splnění podmínek podle odstavců 2 a 3 lze sledování provést, pokud s tím výslovně souhlasí ten, do jehož práv a svobod má být sledováním zasahováno. Je-li takový souhlas dodatečně odvolán, sledování se neprodleně zastaví.

(7) Má-li být záznam pořízený při sledování použit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s náležitostmi uvedenými v § 55 a 55a.

(8) Pokud nebyly při sledování zjištěny skutečnosti důležité pro trestní řízení, je nutno záznamy předepsaným způsobem zničit.

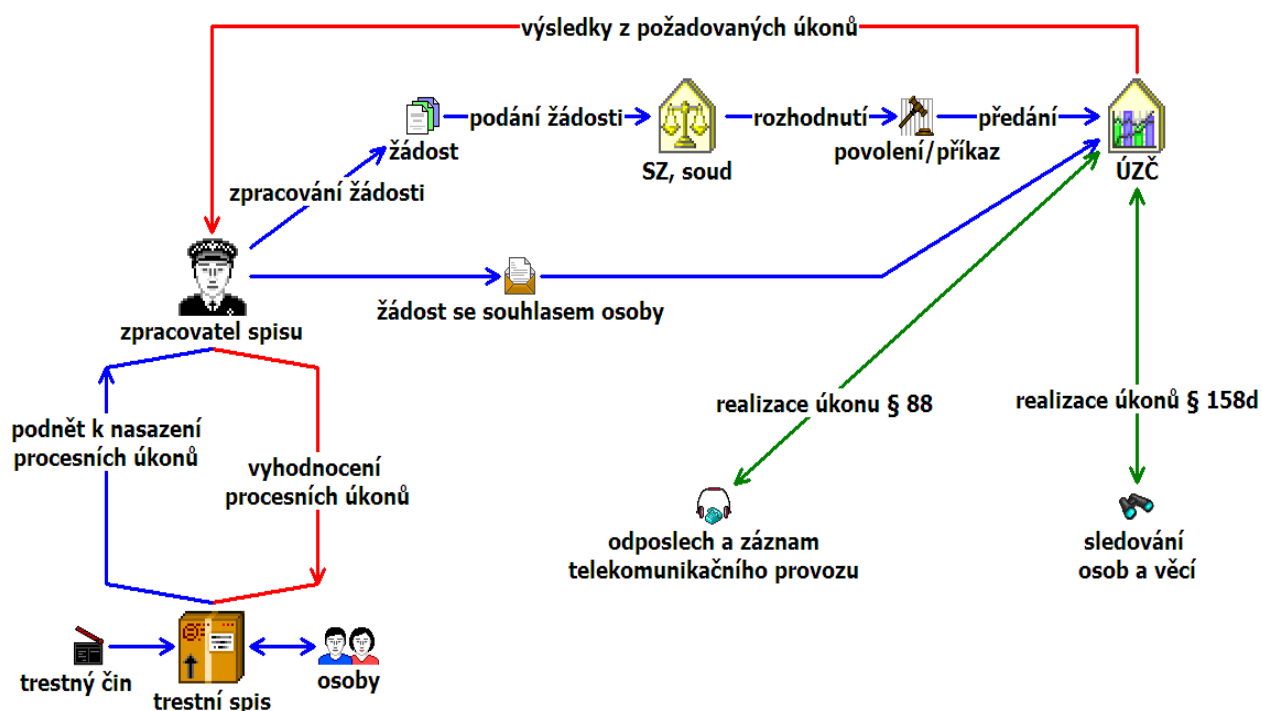
(9) Provozovatelé telekomunikační činnosti, jejich zaměstnanci a jiné osoby, které se na provozování telekomunikační činnosti podílejí, jakož i pošta nebo osoba provádějící dopravu zásilek jsou povinny bezúplatně poskytovat policejnímu orgánu provádějícímu sledování podle jeho pokynů nezbytnou součinnost. Přitom se nelze dovolávat povinnosti mlčenlivosti stanovené zvláštními zákony.

(10) V jiné trestní věci, než je ta, v níž bylo sledování za podmínek uvedených v odstavci 2 provedeno, lze záznam pořízený při sledování a připojený protokol použít jako důkaz jen tehdy, je-li i v této věci vedeno řízení o úmyslném trestném činu nebo souhlasí-li s tím osoba, do jejíž práv a svobod bylo sledováním zasahováno.

Kromě výše uvedené obecně závazné trestněprávní úpravy je celá problematika využívání úkonů dle § 88 t.ř. a § 158d t.ř. upravena interními akty řízení.

2.2 Postup při používání a nasazování úkonů dle §§ 88 odst.1,3 a 158d odst.2,3,6 t.ř.

Východním bodem pro analytický rozbor je popis struktury vlastního postupu při používání a nasazování sledovaných úkonů (viz. níže uvedené zjednodušené schéma).

Základem je trestní spis (s možnou výjimkou mezinárodně právní pomoci), který policejní orgán vede pod číslem trestního spisu (dále jen „ČTS“). Trestní spis odráží průběh trestního řízení, mimo jiné jsou v něm podchyceny všechny skutečnosti, které naplňují skutkovou podstatu trestného činu. Trestní spisy jsou vedeny na jednotlivých organizačních článcích SKPV v informačním systému Deník trestních spisů (dále jen „DTS“).

Policejní orgán zpracuje žádost o povolení sledovaných úkonů, tuto žádost předá ke schválení státnímu zástupci, soudci nebo prostřednictvím státního zástupce k rozhodnutí soudu (s ohledem na úkon, který je vyžadován). Po schválení státním zástupcem a rozhodnutí soudu je schválená žádost resp. rozhodnutí předáno na ÚZČ.

Na ÚZČ je dle platných interních aktů řízení před samotným povolovacím aktem předjednána technická způsobilost a kapacitní možnosti pro realizaci nového úkonu. Následně, po schválení žádosti státním zástupcem či soudcem, ÚZČ převezme od zadavatele povinné písemnosti, domluví způsob distribuce záznamu, založí svazek akce, vyplní formulář v zadávacím terminálu a dále postupuje dle interní metodické úpravy.

ÚZČ realizuje vyžádané úkony, jejich výsledky předává zpět zpracovateli, který je vyhodnocuje, analyzuje a využívá v trestním řízení (pod ČTS).

2.3 Metodika zpracování

V Policii ČR, respektive v SKPV, doposud neexistuje vhodné jednotné informační prostředí, které by sloužilo a bylo využitelné pro shromáždění dostatečného strukturovaného a kvalifikovaně vypovídajícího objemu informací k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí a které by zároveň umožňovalo shromažďovaná data vyhodnocovat.

Výsledky původního statistického vyhodnocení, následné revize sběru dat i této analýzy jednoznačně potvrdily organizační, technické a jiné nedostatky včetně absence odpovídajícího prostředí, které by zajistilo efektivní a bezchybný sběr dat.

S ohledem na neexistující metodiku ke sběru dat a nefunkčnost systému, který měl být pro sběr dat využit, byla data získaná v první etapě nekompletní. Výsledné statistické vyhodnocení obsahující údaje získané shora uvedeným postupem bylo tedy ministrem vnitra vráceno, jak již bylo uvedeno v úvodu této analýzy, k přepracování. Bylo poukázáno na neúplnost materiálu a rozdíly ve vykazovaných statistických údajích při komparaci se statistickými výstupy předkládanými pravidelně dvakrát ročně ÚZČ Kanceláři policejního prezidenta a zároveň byl vyjádřen opětovný požadavek na zpracování komplexní analýzy.

Za účelem zjištění příčiny vykázaných rozdílů v datech bylo rozhodnuto o revizi výše uvedených údajů ze strany ÚSKPV. Uvedeným postupem byly zjištěny problémy a nedostatky, které jsou blíže popsány v následující kapitole.

Při zpracování analýzy nebylo pracováno s žádnými osobními údaji a byly použity pouze číselné statistické údaje.

2.4 Zdroje dat a jejich nedostatky

Základní nejednotnost mezi daty ÚSKPV a ÚZČ vyplývá ze skutečnosti, že pro vykazování předmětných úkonů u útvarů SKPV existuje přímá vazba na trestní spis (ČTS), zatímco ÚZČ vede jednotlivé úkony bez této vazby pouze pod číslem jednacím žádosti o nasazení úkonu. Skutečnosti z trestního spisu může posoudit, případně vyhodnotit, pouze zpracovatel ČTS.

V prvních dvou etapách sběru dat na ÚSKPV byla jejich kvalita ovlivněna poskytnutím malého časového prostoru, neboť v případě manuálního doplňování dat směřovaly dotazy až k samotnému zpracovateli ČTS. Ten byl nucen zpětně prostudovat celý spis obsahující nasazené úkony, což bylo časově velmi náročné. V praxi se tak stalo, že vykázaná data ne vždy plně odrážela realitu v trestním spise. Nedostatky byly odstraněny revizí dat ve třetí etapě, což bylo potvrzeno i vykázaným rozdílem mezi revidovanými daty ÚZČ a ÚSKPV pohybuje se u úkonů dle § 88

odst. 1,3 t.ř. kolem 1%. Tento minimální rozdíl lze vysvětlit následujícími skutečnostmi.

Technologický systém ÚZČ je koncipován tak, že obsahuje určité kontrolní mechanismy neumožňující zadat skrytý nelegální odposlech. Jednou zadaný a potvrzený úkon již žádným způsobem nemůže obsluha zadávacího terminálu vymazat. Číslo nasazené na odposlech již nelze v průběhu trvání úkonu měnit. Pokud obsluha terminálu zadá úkon s nesprávným číslem určeným k odposlechu, uvedené kontrolní mechanismy mohou v konečném důsledku vést k navýšení počtu zadaných a vykazovaných úkonů. Při zjištění této skutečnosti musí obsluha úkon ukončit a zadat znovu se správným číslem. Další navýšení počtu úkonů způsobí nekontinuální prodloužení zadaného úkonu či souběhy akcí.

Jak bylo shora předesláno, v rámci Policie ČR neexistuje systém ani odpovídající metodika pro sběr, průběžné vkládání a vyhodnocování dat k úkonům dle §§ 88 odst. 1,3 a 158d odst. 2,3,6 t.ř. Bez nového informačního systému, který by umožňoval propojení mezi jednotlivými prvky celého procesu není možné zajistit návaznost tak, abychom byli schopni v kterémkoliv čase vytěžit data pro statistické účely.

K metodice sběru dat je nutno zdůraznit, že materiál pracuje s údaji o úkonech, které byly ukončeny v roce 2006, bez ohledu na to, zda již došlo nebo nedošlo k ukončení trestního spisu. Rok zahájení úkonu tedy nemusí nutně náležet do roku 2006, ale může spadat i do let předchozích.

Absence relevantních dat vhodných ke srovnání současné situace se stavem v uplynulých letech (ke sběru dat za předchozí období bylo přistupováno jiným způsobem) znemožnila využít metod regresní a korelační analýzy, které by mohly být přínosné k hlubšímu proniknutí do podstaty sledovaných jevů a přiblížení kauzálních souvislostí.

Je nutno podotknout, že během roku všechny útvary postupně přechází na nový informační systém, ve kterém nejsou dořešeny finální výstupy statistik, které se zatím zpracovávají pouze ve stávajícím zastaralém informačním systému. Z toho důvodu zatím běží oba systémy souběžně, aby bylo možné vytěžovat statistické informace o trestních věcech. Vzhledem k uvedeným skutečnostem nelze vyloučit další drobné nesrovnalosti dané paralelním plněním těchto informačních systémů.

Zároveň je nutno konstatovat, že analýza neobsahuje žádná zahraniční srovnání. V minulosti již byly učiněny cestou odboru bezpečnostní politiky MV pokusy k získání relevantních údajů ze zahraničí, avšak žádná z oslovených zemí požadované informace neposkytla s poukazem na citlivost dané problematiky a možné nežádoucí důsledky v souvislosti s možným zveřejněním těchto informací. Problém by pravděpodobně nastal i v případě snahy o srovnávání zahraničních legislativních úprav vůči národní legislativě České republiky, a to vzhledem k možným zásadním odlišnostem.

2.5 Pracovní komise a příprava jednotné metodiky

Dne 9.2. 2007 byla ustanovena pracovní komise k řešení problematiky vyhodnocování úkonů dle §§ 88 odst. 1,3 a 158d odst. 2,3,6 t.ř.

Komise vedená ředitelem ÚSKPV je složená z pracovníků ÚSKPV, ÚZČ a PČR SKPV krajů. Jejím prvořadým úkolem bylo v uplynulých týdnech vytvoření podmínek pro efektivní sběr dat za účelem zpracování statistického vyhodnocení. Vzhledem k omezeným možnostem a krátkému časovému úseku vymezenému pro takovýto úkol byla komise v souvislosti s trvalým požadavkem ministra vnitra na předložení analýzy neformálně rozšířena o další odborné pracovníky. V nejbližší době bude ustanovení tohoto pracovního týmu a jeho náplň práce upravena interním aktem řízení a bude se orientovat zejména na zpracování jednotného metodického pokynu, který by komplexně upravoval tuto oblast a zajistil tak možnost pravidelně a efektivně vyhodnocovat sběr těchto dat, jehož výsledkem budou výstupy ve formě každoročních analýz. Dle potřeby je možno složení komise modifikovat. Je rovněž počítáno s aktivní účastí pracovníků Ministerstva vnitra, zejména odboru bezpečnostní politiky. Následně po zpracování metodického pokynu bude tento konzultován s dalšími odbornými útvary rezortu a zaslán do řádného připomínkovacího řízení.

2.6 Kritéria pro sestavení zprávy z Usnesení č. 191/2005 Výboru pro obranu a bezpečnost Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

Ministrem vnitra ČR byl dodatečně v průběhu měsíce dubna 2007 upřesněn požadavek na doplnění analýzy tak, aby obsahovala stanovisko Policie ČR k návrhu kritérií pro sestavení zprávy o využívání úkonů dle § 88 t.ř., ke kterému bylo přijato Usnesení č. 191 výboru pro obranu a bezpečnost Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (dále jen „VOB PSP ČR“) ze dne 2. března 2005 (viz. příloha č. 1).

V tomto usnesení VOB PSP ČR jednak schválil kritéria pro sestavení zprávy o využívání úkonů podle § 88 t.ř., jednak pověřil předsedu výboru, aby usnesení a „kritéria“ zaslal ministrovi vnitra a ministrovi spravedlnosti ČR.

Z obsahu tohoto usnesení je zřejmé, že pravděpodobně mělo dojít ke vzájemné dohodě ministrů obou resortů o rozdělení kompetencí při předkládání podkladů pro vypracování zprávy. Z usnesení však není zřejmé, pro koho a k jakému účelu má být zpráva vyhotovena, v jakém časovém intervalu a kým má být předkládána. Lze však dovodit, že zpráva by měla být předkládána pro potřebu Stálé komise Poslanecké sněmovny pro kontrolu použití operativní techniky.

Za Policii ČR bylo k těmto kritériím, vyjádřeným v příloze výše uvedeného usnesení ve formě 25 otázek, již v aktuálním roce zpracováno stanovisko, ve kterém bylo upozorněno, že technologický stav informačních systémů ani systém vyžadování úkonů neumožňuje vypracovat zprávu s požadovanými parametry. Ke zprávě byl připojen možný variantní návrh na řešení situace, který by zajistil možnost odpovědi na zadaná kritéria, a to vždy prostřednictvím informačního systému

určeného pro sběr potřebných dat. Zároveň však bylo konstatováno, že zvolení kterékoli varianty řešení analytického rozboru na úseku problematiky úkonů dle § 88 t.ř. by vždy s sebou přineslo finanční a zejména nemalé lidské a časové náklady. Tehdejší ministr vnitra Mgr. František Bublan komentoval především obsahovou nejasnost některých kritérií a upozornil na statistickou nejednoznačnost některých z nich i na fakt, že některými údaji Policie ČR vůbec nedisponuje.

V této analýze byl s přihlédnutím ke shora uvedeným skutečnostem co nejvíce zohledněn požadavek současného ministra vnitra a i kriteria stanovená v usnesení tehdejšího VOB PSP ČR byla v maximálně možné míře do analýzy zakomponována.

Z hlediska Policie ČR je nutné připomenout, že byl již dříve avizován požadavek na stanovení konkrétních parametrů – „kritérií“ pro zadání obsahu případných analýz. Tento stav trvá doposud. Nově ustanovená pracovní komise pro tvorbu letošní první komplexní analýzy, dotýkající se úkonů dle ustanovení § 88 t.ř. a také úkonů dle ustanovení § 158d t.ř., si klade za jeden ze svých cílů dát impuls k jednání o sjednocení názorů na kritéria pro sběr dat a následné analýzy.

Výsledkem by mělo tedy být jasně formulované neměnné zadání otázek zpracované v úzké součinnosti s Ministerstvem vnitra a Ministerstvem spravedlnosti, ve spolupráci s VOB PSP ČR (resp. v novém volebním období již „Výbor pro bezpečnost PSP ČR“). Policie ČR by tak získala konkrétní zadání pro zajišťování kontinuálního sběru dat a nebyla by každoročně vystavována tlaku a nejistotě vyplývající z nejasného zadání ze strany zadavatele.

Toto vše však lze zajistit za předpokladu, že bude vytvořeno po precizním rozboru současného stavu konkrétní a vyhovující informační prostředí, které by umožnilo pravidelně vytěžovat průběžně zadávaná data k úkonům na základě jasného zadání.

3 STATISTICKÉ VYHODNOCENÍ

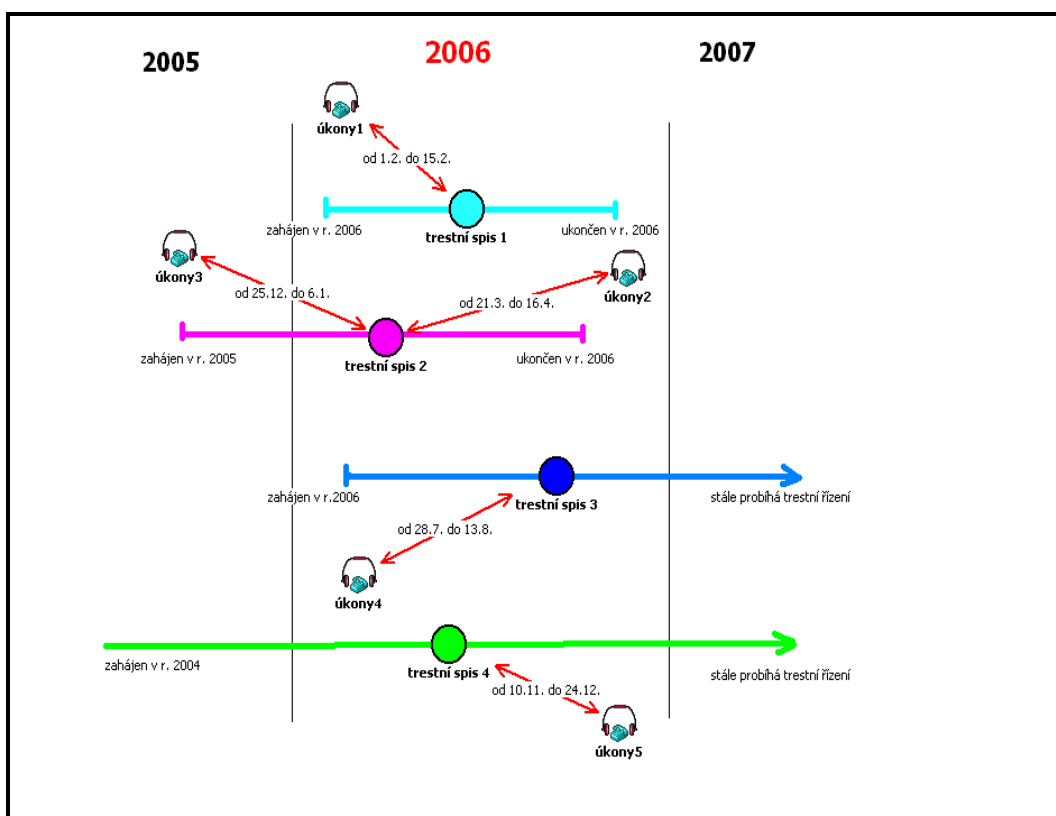
3.1 Vyhodnocení trestné činnosti a nasazování úkonů dle §§ 88 odst. 1,3 a 158d odst. 2,3,6 t.ř. na území České republiky

V roce 2006 bylo v České republice PČR evidováno celkem 336 446 trestných činů. Z hlediska členění dle PČR správ jednotlivých krajů, (neodpovídá novému správnímu členění ČR) bylo nejvíce trestných činů spácháno na území hlavního města Prahy, jednalo se o 89 618 trestných činů (tj. cca 27%), následoval Severomoravský kraj s 51 521 trestnými činy (15%) a Jihomoravský kraj s 47 007 trestnými činy (14%). Nejméně trestných činů bylo spácháno na území Jihočeského kraje - 17 377 trestných činů (5%), tedy kraje s nejmenším počtem obyvatel.

Při vyhodnocování nasazování úkonů dle § 88 odst. 1,3 a 158d odst. 2,3,6 t.ř. za rok 2006 je kromě srovnání s výše uvedenými údaji z Evidenčně statistického systému kriminality nutné provést též srovnání s trestními spisy SKPV za rok 2006 z Deníku trestních spisů vedeného útvaru SKPV (dále jen „DTS“). Těmito spisy rozumíme nápad trestních spisů v roce 2006 (mimo zkrácené přípravné řízení), dále spisy převedené z uplynulých let a spisy obnovené bez ohledu na to, zda byly v roce 2006 ukončeny či nikoli (dále jen „živé spisy“). K této konečné množině trestních spisů je za určitých podmínek možno úkony dle § 88 odst. 1,3 t.ř. a § 158d odst. 2,3,6 t.ř. nasadit.

Průběh úkonů a trestních spisů v čase

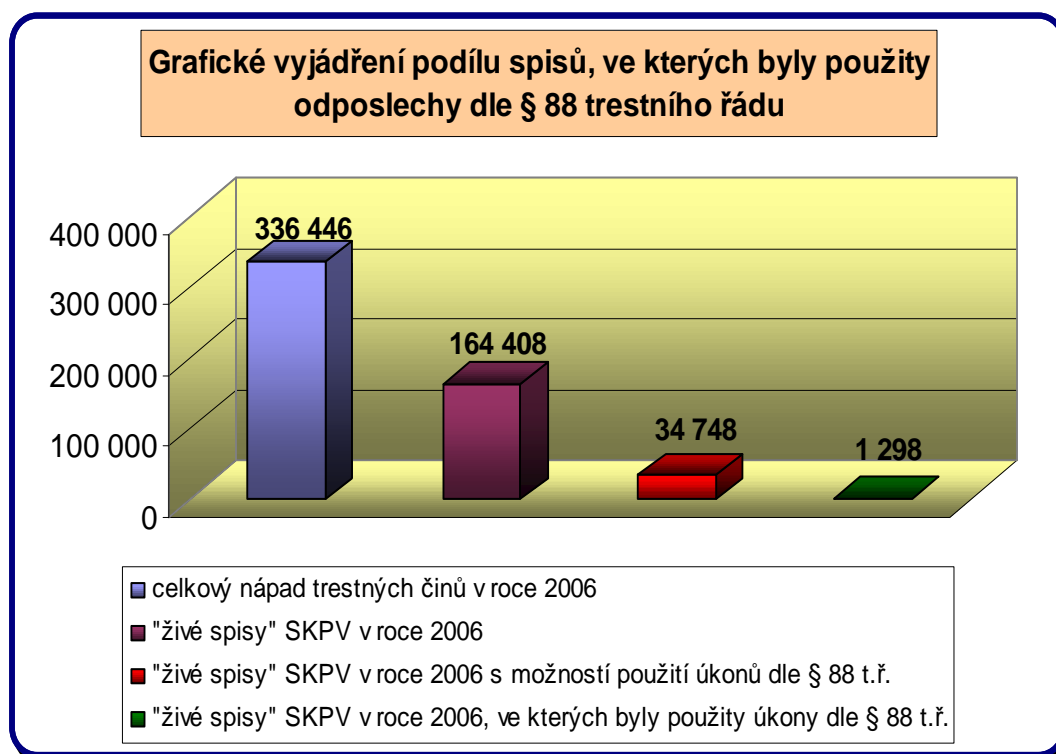

Kraje	"živé"spisy	spisy s možností úkonů dle § 88	spisy s použitím úkonů dle §88	tj. % z celkového počtu „živých spisů“	tj. % ze spisů, kde bylo možno použít úkonů dle §88
Česká republika	164408	34748	1298	0,79	3,74
hl. m. Praha	25475	5471	268	1,05	4,90
Středočeský	14877	3435	98	0,66	2,85
Jihočeský	9016	1782	68	0,75	3,82
Západočeský	13748	3021	74	0,54	2,45
Severočeský	26806	5435	134	0,50	2,47
Východočeský	14633	2838	72	0,49	2,54
Jihomoravský	31851	6109	159	0,50	2,60
Severomoravský	26439	5355	155	0,59	2,89
ÚOOZ	248	246	132	53,23	53,66
ÚOKFK	467	465	34	7,28	7,31
NPC	116	92	50	43,10	54,35
ÚONVDK	582	488	52	8,93	10,66
ÚSKPV+ÚDV	150	11	2	1,33	18,18

Podmínky nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jsou striktně stanoveny v ustanovení § 88 odst. 1 t.ř., kde je definován i okruh trestných činů, na které lze odposlechy nařídit. Jde o zvláště závažné úmyslné trestné činy a trestné činy, k jejichž stíhání nás zavazuje mezinárodní smlouva. Vydefinování zvláště závažného úmyslného trestného činu je pak provedeno ustanovením § 41 odst. 2 a § 62 odst. 1 trestního zákona (viz. příloha č. 2 k č.j.: PPR-567-12/ČJ-71-2007).

K využití institutu dle § 88 t.ř. jsou oprávněny v rámci Policie ČR pouze útvary SKPV, neboť ty jediné v rámci trestního řízení jsou kompetentní k řešení zvláště závažné úmyslné trestné činnosti.

V rámci celé České republiky byly nasazeny úkony dle § 88 u necelého 1 % spisů z celkového počtu, a jen u 3,74 % spisů, které splňovaly právní podmínky pro tyto úkony. Nejvyšší procento v používání těchto prostředků pro odhalování trestné činnosti vykazují celorepublikové útvary, zejména PČR útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV (dále jen „ÚOOZ“), a PČR národní protidrogová centrála SKPV (dále jen „NPC“), což je dáno jejich zaměřením na specifickou kriminální činnost.

Na stejném principu je vytvořena níže uvedená tabulka, zaměřená na počty osob, kde množina „živé“ osoby zahrnuje skupinu obviněných a podezřelých osob procházejících v roce 2006 „živými“ spisy. I z této skupiny byly do samostatné podmnožiny začleněny osoby, které byly podezřelé či obviněné ze spáchání trestného činu, na který by bylo možno ze zákona nasadit odposlechy. Zde je však nutno zdůraznit, že při srovnání těchto skupin s reálnou skupinou osob, které byly v roce 2006 fakticky odposlouchávány, se nejedná o skupiny zcela srovnatelné,

neboť dikce zákona zní: „Je-li vedeno trestní řízení pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, může předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu, pokud lze důvodně předpokládat, že jím budou sděleny významné skutečnosti pro trestní řízení.“ (trestní řád, § 88 odst. 1). Z toho vyplývá, že osoba odposlouchávaná nemusí nutně být podezřelá či trestně stíhaná.

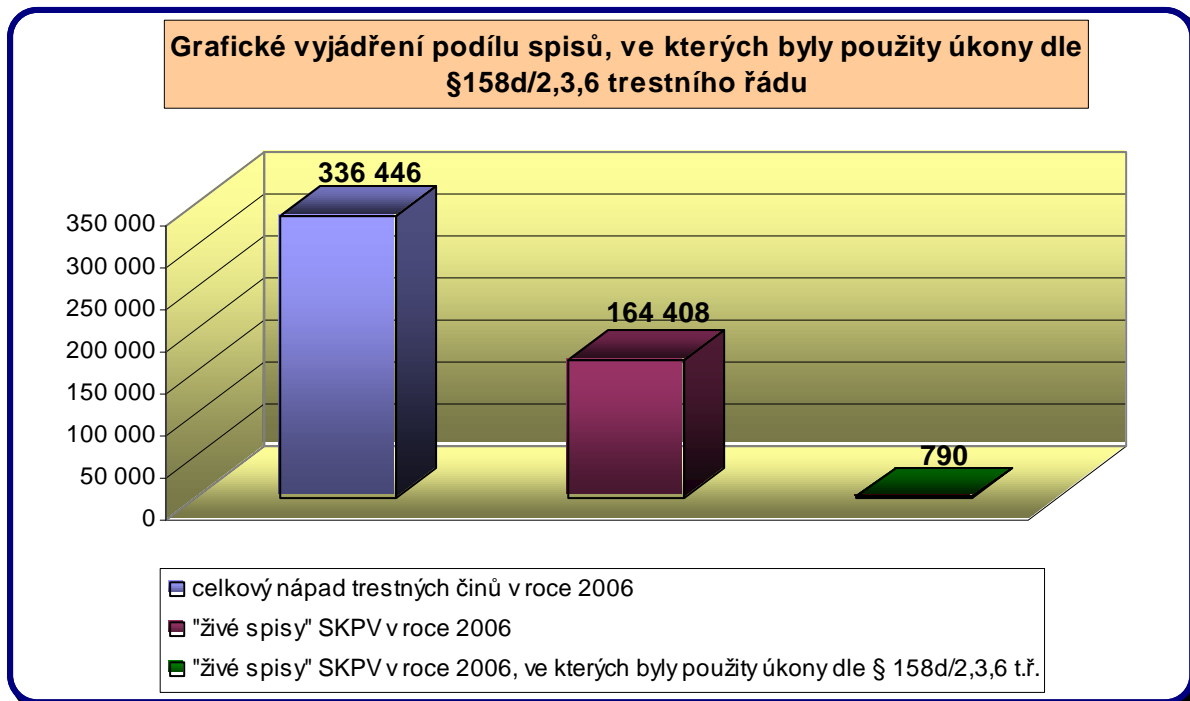
Kraje	"živé" osoby	osoby s možností použití § 88	osoby, kde bylo použito § 88	tj. % z celkového počtu „živých“ osob	tj.% osob, kde bylo možno použít § 88
Česká republika	178 962	43 773	4 386	2,45	10,02
hl. m. Praha	24 624	7 130	560	2,27	7,85
Středočeský	15 839	4 222	267	1,69	6,32
Jihočeský	10 049	2 108	238	2,37	11,29
Západočeský	15 972	3 494	160	1	4,58
Severočeský	30 394	6 480	314	1,03	4,85
Východočeský	16 384	3 355	188	1,15	5,6
Jihomoravský	32 976	7 571	587	1,78	7,75
Severomoravský	29 120	6 368	496	1,7	7,79
ÚOOZ	420	389	940	223,81	241,65
ÚOKFK	1 557	1 192	113	7,26	9,48
NPC	214	211	294	137,38	139,34
ÚONVDK	1 346	1 186	220	16,34	18,55
ÚSKPV+ÚDV	67	67	9	13,43	13,43

Zde je názorně vidět nesoulad mezi počtem osob, proti nimž bylo v roce 2006 vedeno trestní řízení a počtem osob fakticky „odposlouchávaných“, a to u útvarů ÚOOZ a NPC, což však není v rozporu se zákonnými podmínkami pro nasazení odposlechnů.

V České republice byly v roce 2006 realizovány úkony dle § 88 t.ř. u 4386 osob, což je 0,04 % z celkového počtu obyvatel (použit údaj Českého statistického úřadu). V přepočtu na 10 000 obyvatel byly použity úkony v průměru u 4 osob.

2006	celkový počet obyvatel (viz Český statistický úřad)	počet osob, u kterých byl použit § 88	tj. % z celkového počtu obyvatel	počet osob u kterých byl použit § 88 na 10 000 obyvatel
Česká republika	10 280 968	4 386	0,04	4,27

Nasazení operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí umožňuje ustanovení § 158b t.ř. za podmínek uvedených v § 158d t.ř.. Zjednodušeně řečeno, operativně pátrací prostředek sledování osob a věcí mohou v rámci Policie ČR použít útvary SKPV v trestním řízení o úmyslném trestném činu (jedná se tedy o většinu „živých“ spisů SKPV).

3.2 Statistické vyhodnocení úkonů dle §§ 88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř.

V minulém roce byly úkony dle §§ 88/1, 3 t.ř. a 158d/2, 3, 6 t.ř. nasazeny celkem u 1 590 spisů, přičemž úkony dle § 88/1, 3 t.ř. byly využity v 1 298 spisech a úkony dle § 158d/2, 3, 6 t.ř. v počtu 790 spisů. Z uvedeného je zřejmé, že v některých odůvodněných případech se úkony v jednotlivých spisech vzájemně prolínají.

Nasazení úkonů dle § 88/1, 3 t.ř. a dle § 158d/2, 3, 6 t.ř. bylo realizováno u PČR SKPV jednotlivých správ krajů u 1 291 spisů, přičemž o úkony dle § 88/1,3 t.ř. se jednalo v 1 028 spisech, a dle § 158d/2, 3, 6 t.ř. v 609 spisech. Nejvíce spisů s těmito úkony vykázala PČR SKPV správa hlavního města Prahy, následovala PČR SKPV správa Severomoravského a Jihomoravského kraje.

Celorepublikové útvary SKPV použily úkony dle § 88/1, 3 t.ř. a dle § 158d/2,3,6 t.ř. celkem ve 299 spisech, přičemž dle § 88/1, 3 t.ř. ve 270 a dle § 158d/2,3,6 t.ř. ve 181 spisech. Zcela jednoznačně vykázal nejvíce spisů s použitím zmiňovaných zákonných prostředků ÚOOZ, u odposlechů byly nasazeny ve více než 53% všech jeho spisů, u sledování osob a věcí v 39%. Se značným odstupem následoval PČR útvar odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality SKPV (dále jen „ÚONVDK“). Tento útvar použil odposlechy v 52 spisech a u 18 spisů při sledování osob a věcí. Následovala NPC, která použila úkony s odposlechy v 50 spisech (tj. 43%), sledování osob a věcí ve 42 spisech (tj. více než 36% ze všech zpracovávaných spisů u tohoto útvaru v roce 2006).

Porovnání spisů s úkony dle §§88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř.

SPISY/ SPISY S ÚKONY §§ 88/1,3 A 158d/2,3,6 t.ř.		spisů s úkony dle §§88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř.	spisů s úkony dle §88/1,3 t.ř.	spisů s úkony dle §158d/2,3,6 t.ř.
CELKEM ČR		1590	1298	790
CELOREPUBLIKOVÉ ÚTVARY (+ ÚSKPV)	CELKEM celorep. útvarů	299	270	181
	ÚSKPV + ÚDV	2	2	1
	ÚOOZ	147	132	97
	NPC	52	50	42
	ÚOKFK	41	34	23
	ÚONVDK	57	52	18
SKPV DLE JEDNOTLIVÝCH SPRÁV KRAJŮ	CELKEM SKPV správ krajů	1291	1028	609
	hl. m. Praha	289	268	126
	Středočeský	130	98	85
	Jihočeský	100	68	52
	Západočeský	127	74	89
	Severočeský	172	134	77
	Východočeský	94	72	49
	Jihomoravský	189	159	60
	Severomoravský	190	155	71

legenda: úkony dle §§88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř.

úkony dle §88/1,3 t.ř.

úkony dle § 158d/2,3,6 t.ř.

Porovnání „živých“ trestních spisů celkem a spisů s úkony dle §§88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř.

SPISY/ SPISY S ÚKONY §§ 88/1,3 A 158d/2,3,6 t.ř.		"živé" trestní spisy celkem (z DTS)	tj. %	spisů s úkony dle §§88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř.	tj. % z "živých" tr.spisů
CELKEM ČR		164 408	100,0	1590	1,0%
CELO- REPUBLI- KOVÉ ÚTVARY (+ ÚSKPV)	CELKEM celorep. útvary	1 563	1,0	299	19,1%
	ÚSKPV + ÚDV	150	0,1	2	1,3%
	ÚOOZ	248	0,2	147	59,3%
	NPC	116	0,1	52	44,8%
	ÚOKFK	467	0,3	41	8,8%
	ÚONVDK	582	0,4	57	9,8%
SKPV DLE JEDNOT- LIVÝCH SPRÁV KRAJŮ	CELKEM SKPV správ krajů	162 845	99,0	1291	0,8%
	hl. m. Praha	25 475	15,5	289	1,1%
	Středočeský	14 877	9,0	130	0,9%
	Jihočeský	9 016	5,5	100	1,1%
	Západočeský	13 748	8,4	127	0,9%
	Severočeský	26 806	16,3	172	0,6%
	Východočeský	14 633	8,9	94	0,6%
	Jihomoravský	31 851	19,4	189	0,6%
	Severomoravský	26 439	16,1	190	0,7%

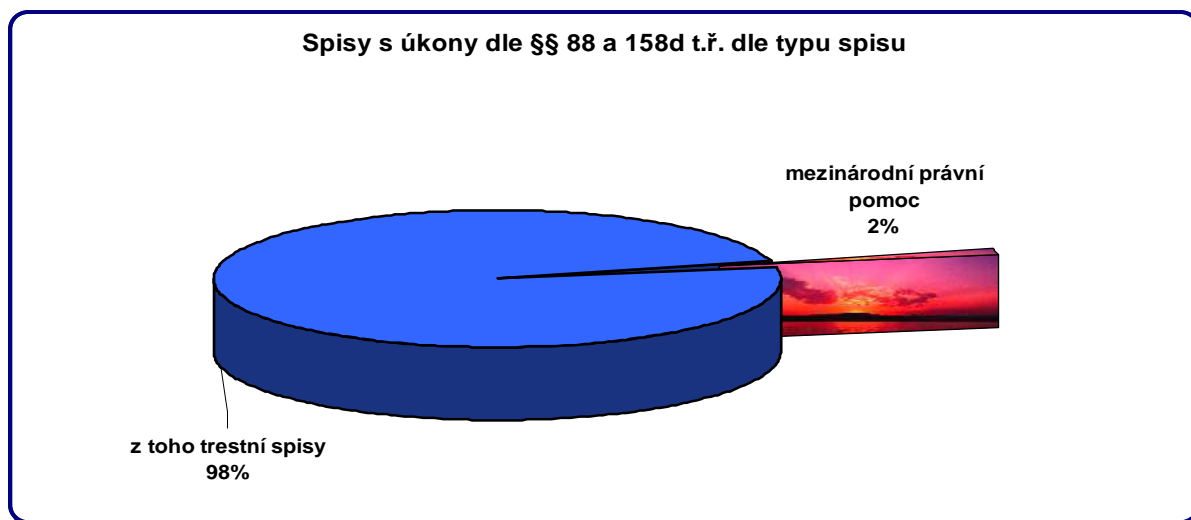
3.2.1 Spisy s úkony dle §§ 88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř. členěné dle typu spisu (trestní spis či mezinárodní právní pomoc)

Níže uvedená tabulka odráží výčet nasazených úkonů v rámci trestního řízení a mezinárodní právní pomoci. Úkony byly nasazeny v rámci 1 590 spisů, z toho trestních spisů bylo 1 566.

Porovnání trestních spisů a spisů mezinárodní právní pomoci s úkony dle §§88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř.

SPISY S ÚKONY §§ 88/1,3 A 158d/2,3,6 t.ř.		spisů s úkony dle §§88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř.	z toho trestní spisy	mezinárodní právní pomoc
CELKEM ČR		1590	1566	24
CELO-REPUBLIKOVÉ ÚTVARY (+ ÚSKPV)	CELKEM celorep. útvary	299	285	14
	ÚSKPV + ÚDV	2	2	
	ÚOOZ	147	140	7
	NPC	52	46	6
	ÚOKFK	41	41	
	ÚONVDK	57	56	1
SKPV DLE JEDNOTLIVÝCH SPRÁV KRAJŮ	CELKEM SKPV správy krajů	1291	1281	10
	hl. m. Praha	289	287	2
	Středočeský	130	130	
	Jihočeský	100	97	3
	Západočeský	127	126	1
	Severočeský	172	168	4
	Východočeský	94	94	
	Jihomoravský	189	189	
	Severomoravský	190	190	

Z grafu je patrné, že ze všech spisů s úkony dle §§88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř. zcela převažují trestní spisy, spisů s mezinárodní právní pomocí jsou pouhá 2%.

3.2.2 Vyhodnocení efektivity úkonů použitých dle §§ 88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř. v rámci trestního řízení

Používání odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí je velmi sledovaným prvkem policejní práce a často bývá kladena otázka, zda jsou tyto úkony trestního řízení dosti produktivní a efektivní. Odpověď na tuto otázku je složitá, neboť je těžké stanovit objektivní kritéria pro posouzení skutečnosti, zda nasazení úkonů dle §§ 88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř. bude v rámci trestního řízení využitelné. Jako nejvhodnější parametry pro posuzování efektivity nasazování odposlechů a sledování se z pohledu objasňování trestné činnosti jeví naplnění § 160 t.ř. – zahájení trestního stíhání sdělením obvinění – a § 166 t.ř. – předložení návrhu na podání obžaloby (dále jen „NPO“) státnímu zástupci.

Tabulky odrážejí celkový objem spisů, jedná se o trestní spisy i požadavky vyplývající z mezinárodní právní pomoci, ve kterých byly použity buď odposlechy dle § 88/1,3 t.ř. nebo sledování dle § 158d/2,3,6 t.ř. nebo oba úkony současně s vyhodnocením efektivity jejich použití dle výše popsanych kritérií.

SPISY S ÚKONY §§ 88/1,3 A 158d/2,3,6 t.ř.		spisů s úkony dle §§88/1,3 t.ř. a 158d/2,3,6 t.ř.	§160 t.ř.	NPO	§ 160 t.ř. na spis	NPO na spis
SKPV DLE JEDNOTLIVÝCH SPRÁV KRAJŮ	CELKEM	1291	819	693	63,44%	53,68%
	hl. m. Praha	289	172	133	59,52%	46,02%
	Středočeský	130	85	77	65,38%	59,23%
	Jihočeský	100	57	46	57,00%	46,00%
	Západočeský	127	67	54	52,76%	42,52%
	Severočeský	172	97	75	56,40%	43,60%
	Východočeský	94	64	55	68,09%	58,51%
	Jihomoravský	189	133	122	70,37%	64,55%
	Severomoravský	190	144	131	75,79%	68,95%

Z hlediska PČR SKPV správ krajů vykazuje nejvyšší procento spisů s úkony, kde bylo zahájeno trestní stíhání, PČR SKPV správa Severomoravského kraje, následuje PČR SKPV správa Jihomoravského kraje a PČR SKPV správa Východočeského kraje. V případě zaznamenané efektivity na úseku NPO vykazuje nejvyšší procento NPO na spis opět PČR SKPV správa Severomoravského kraje, následuje PČR SKPV správa Jihomoravského kraje a PČR SKPV správa Středočeského kraje.

SPISY S ÚKONY §§ 88/1,3 A 158d/2,3,6 t.ř.		spisů s úkony dle §§88/1,3 t.ř. a 158d/2,3,6 t.ř.	§160 t.ř.	NPO	§ 160 t.ř. na spis	NPO na spis
CELOREPUBLIKOVÉ ÚTVARY (+ ÚSKPV)	CELKEM ČR	1590	1009	808	63,46%	50,82%
	CELKEM	299	190	115	63,55%	38,46%
	ÚSKPV + ÚDV	2	0	0	0,00%	0,00%
	ÚOOZ	147	115	73	78,23%	49,66%
	NPC	52	30	23	57,69%	44,23%
	ÚOKFK	41	21	13	51,22%	31,71%
	ÚONVDK	57	24	6	42,11%	10,53%

Z celorepublikových útvarů vykazuje nejvyšší efektivitu nasazení těchto zákonných prostředků v rámci zahájeného trestního stíhání ÚOOZ, na druhé místo se řadí NPC. Z hlediska NPO se pořadí těchto útvarů nemění, tedy největší podíl je zaregistrován u ÚOOZ, následuje NPC.

V porovnání s útvary PČR SKPV správ krajů vykazují celorepublikové útvary vyšší procento efektivitu v zahájení trestního stíhání. Z hlediska předložení NPO je vykázaná efektivita naopak vyšší u útvarů PČR SKPV správ krajů oproti celorepublikovým útvarům. Tento fakt je zcela jednoznačně ovlivněn skutečností, že celorepublikové útvary řeší zejména skutkově a právně složitější případy s prvkem organizovanosti, často i s mezinárodním prvkem, přičemž odhalování a vyšetřování těchto deliktů probíhá často dlouhodobě.

Je třeba dodat, že toto hodnocení efektivitu nasazení úkonů dle §§ 88/1,3 a 158d/2,3,6 t.ř. není zcela objektivní, neboť jeho výsledky mohou být procentuálně ovlivněny několika faktory.

Prvním z nich je skutečnost, že statistickému vyhodnocení podléhaly všechny úkony ukončené v roce 2006, a to bez ohledu na to, zda trestní spis již byl ukončen. V případě, že spis ještě uzavřen nebyl (tzv. „živý spis“), může dojít ke zkreslení výslednosti, neboť další procesní úkony mohou v daných trestních věcech ještě v budoucnu následovat.

Vykazování efektivitu odposlechů a sledování snižují také úkony prováděné na základě mezinárodních smluv, kde není uplatňován postup dle §§ 160, 166 t.ř., neboť procesní úkony trestního řízení probíhají na území jiného státu.

Je však nutno zdůraznit, že ani úkony na spise, který nevedl k zahájení trestního stíhání a následnému NPO nelze jednoznačně označit jako neefektivní, neboť ve svém důsledku na vývoj trestního řízení měly svůj vliv, třeba i v tom, že nasazení úkonu vyvrátilo prověřované podezření.

3.3 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

3.3.1 Počty odposlouchávaných linek a osob útvary SKPV

V rámci celé České republiky bylo v souladu s § 88 odst. 1,3 t.ř. v roce 2006 Policií ČR nasazeno celkem 7599 úkonů, což představuje odposlechy a záznamy hovorů uskutečňovaných prostřednictvím mobilních a pevných telefonních stanic, komunikaci s využitím telefaxu i jiného telekomunikačního zařízení včetně zasílání zpráv elektronickou poštou (dále jen „linky“).

Počet odposlouchávaných osob, linek dle § 88/1,3 t.ř., a průměr linek na osobu

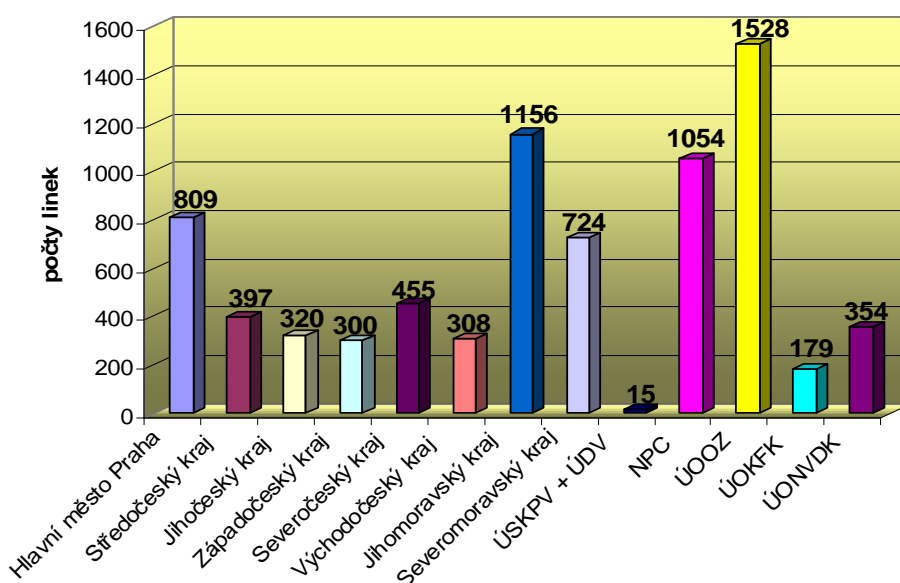
§ 88/1,3 t.ř.		počet odp. osob v rámci ČTS resp. č.j.	počet odp. linek	průměr odp. linek na osobu
CELKEM ČR		4386	7599	1,7
CELOREPUBLIKOVÉ ÚTVARY (+ ÚSKPV)	CELKEM celorep. útvary	1576	3130	2,0
	ÚSKPV + ÚDV	9	15	1,7
	ÚOOZ	940	1528	1,6
	NPC	294	1054	3,6
	ÚOKFK	113	179	1,6
	ÚONVDK	220	354	1,6
SKPV DLE JEDNOTLIVÝCH SPRÁV KRAJŮ	CELKEM SKPV správ krajů	2810	4469	1,6
	hl. m. Praha	560	809	1,4
	Středočeský	267	397	1,5
	Jihočeský	238	320	1,3
	Západočeský	160	300	1,9
	Severočeský	314	455	1,4
	Východočeský	188	308	1,6
	Jihomoravský	587	1156	2,0
	Severomoravský	496	724	1,5

Podle PČR SKPV správ jednotlivých krajů nejvíce odposlouchávaných osob i linek vykázala PČR SKPV správa Jihomoravského kraje.

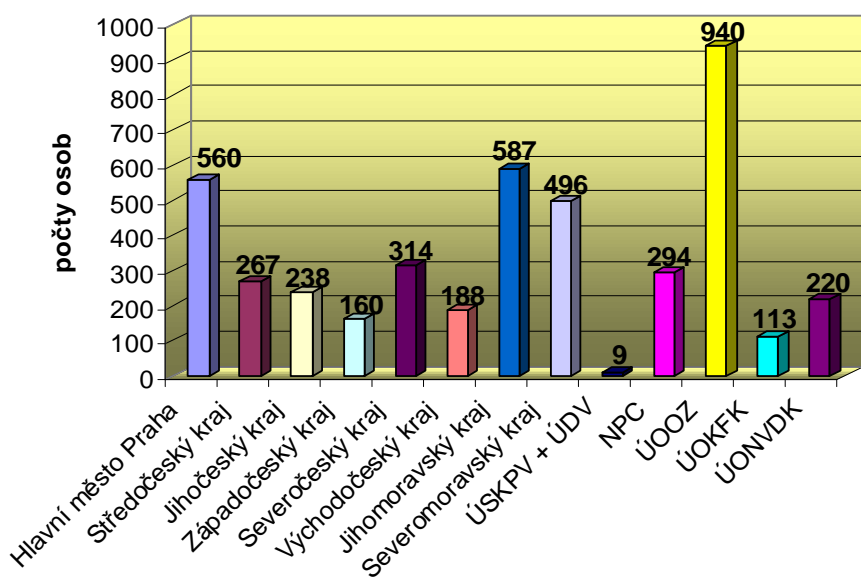
Jedním z důvodů je fakt, že Jihomoravský kraj má nejvyšší počet obyvatel a podle statistik trestního řízení mívá pravidelně nejvíce založených trestních spisů. Kriminalitu v této oblasti též výrazným způsobem ovlivňuje Brno jako druhé největší město republiky, které musí řešit problémy spojené s organizovaným zločinem zejména na úseku drogové a majetkové kriminality. V souvislosti s vybočením tohoto kraje z celorepublikového průměru je nutno zmínit také činnost týmu „Retea“, kde množství odposlechnů bylo ovlivněno rozsáhlým rozpracováním trestné činnosti po

linii krádeží motorových vozidel, na kterém participovali pracovníci tří PČR SKPV správ krajů (celkem 412 úkonů). Trestní řízení bylo vedeno na PČR SKPV správě Jihomoravského kraje. Jedná se o rozsáhlou trestnou činnost, která je páchána i mimo území České republiky. V této souvislosti je nutno zmínit, že PČR SKPV správa tohoto kraje vykazuje v průměru více než 7 odposlouchávaných linek na spis, což značně převyšuje průměr odposlouchávaných linek na spis u ostatních PČR SKPV správ krajů.

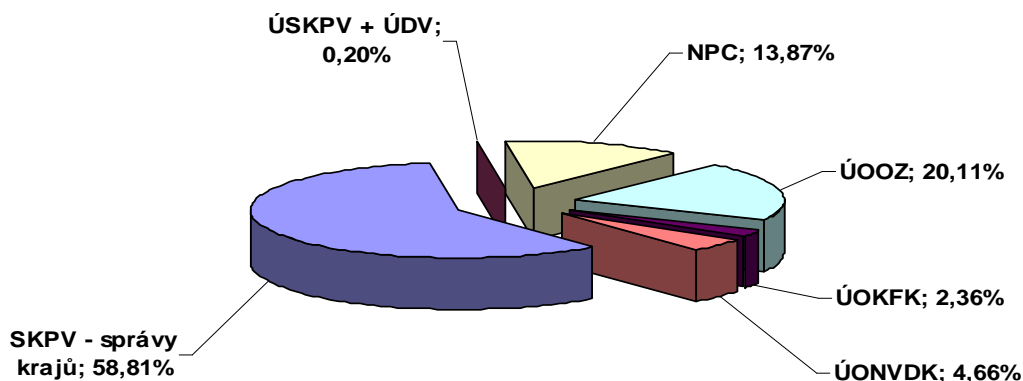
Celkové počty odposlechů - úkonů ukončených v roce 2006 - na jednotlivých organizačních člancích SKPV PČR

Celkové počty odposlouchávaných osob - z úkonů ukončených v roce 2006 - na jednotlivých organizačních člancích SKPV PČR

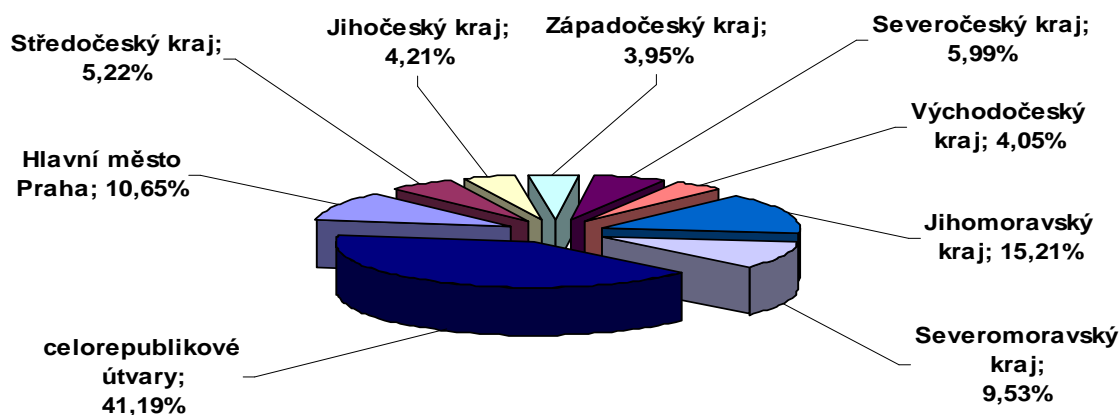

Podíl útvarů s celorepublikovou působností SKPV PČR na celkovém počtu odposlechlů - úkonů ukončených v roce 2006

Z hlediska celorepublikových útvarů bylo zcela jednoznačně nejvíce odposlouchávaných osob i linek zaznamenáno u ÚOOZ. Ve využívání tohoto institutu následovala NPC; tento útvar má nejvyšší průměr odposlouchávaných linek 3,6 na osobu. Od tohoto čísla se odvíjí i nejvyšší průměr odposlouchávaných linek na spis (21 linek na spis), kdy není výjimkou užití několika účastnických telefonních stanic a velkého množství aktivačních karet (i několika desítek). Tento fenomén je zřetelný zejména u závažné kriminality vykazující prvky organizovaného zločinu.

Podíl jednotlivých správ krajů SKPV PČR na celkovém počtu odposlechlů - úkonů ukončených v roce 2006

Počet odposlouchávaných linek a spisů s úkony dle § 88/1,3 t.ř.

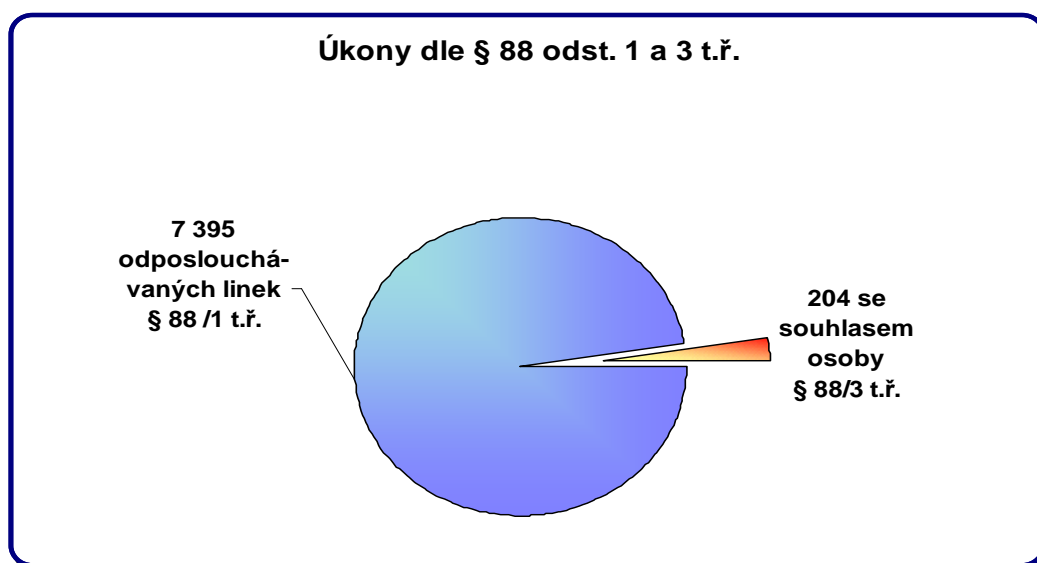
§ 88/1,3 t.ř.		počet odp. linek	spisů s úkony dle § 88/1,3 t.ř.	průměr odp. linek na spis
CELKEM ČR		7599	1298	5,9
CELOREPUBLIKOVÉ ÚTVARY (+ ÚSKPV)	CELKEM celorep. út.	3130	270	11,6
	ÚSKPV + ÚDV	15	2	7,5
	ÚOOZ	1528	132	11,6
	NPC	1054	50	21,1
	ÚOKFK	179	34	5,3
	ÚONVDK	354	52	6,8
SKPV DLE JEDNOTLIVÝCH SPRÁV KRAJŮ	CELKEM SKPV správ kr.	4469	1028	4,3
	hl. m. Praha	809	268	3,0
	Středočeský	397	98	4,1
	Jihočeský	320	68	4,7
	Západočeský	300	74	4,1
	Severočeský	455	134	3,4
	Východočeský	308	72	4,3
	Jihomoravský	1156	159	7,3
Severomoravský	724	155	4,7	

3.3.2 Odposlechy se souhlasem osoby

Z celkového počtu 7 599 odposlouchávaných linek bylo 204 (tj. 2,7%) úkonů nasazeno se souhlasem odposlouchávané osoby dle § 88 odst. 3 t.ř.

Počet odposlouchávaných osob, linek celkem a se souhlasem osoby dle § 88/1,3 t.ř.

§ 88/1,3 t.ř.		počet odposlouchávaných osob v rámci ČTS resp. č.j.	počet odposlouchávaných linek	z toho se souhlasem osoby (§ 88/3 t.ř.)
CELKEM ČR		4386	7599	204
CELOREPUBLIKOVÉ ÚTVARY (+ ÚSKPV)	CELKEM celorep. útvary	1576	3130	28
	ÚSKPV + ÚDV	9	15	0
	ÚOOZ	940	1528	17
	NPC	294	1054	0
	ÚOKFK	113	179	10
	ÚONVDK	220	354	1
SKPV DLE JEDNOTLIVÝCH SPRÁV KRAJŮ	CELKEM SKPV správ kr.	2810	4469	176
	hl. m. Praha	560	809	48
	Středočeský	267	397	15
	Jihočeský	238	320	2
	Západočeský	160	300	23
	Severočeský	314	455	40
	Východočeský	188	308	13
	Jihomoravský	587	1156	17
	Severomoravský	496	724	18

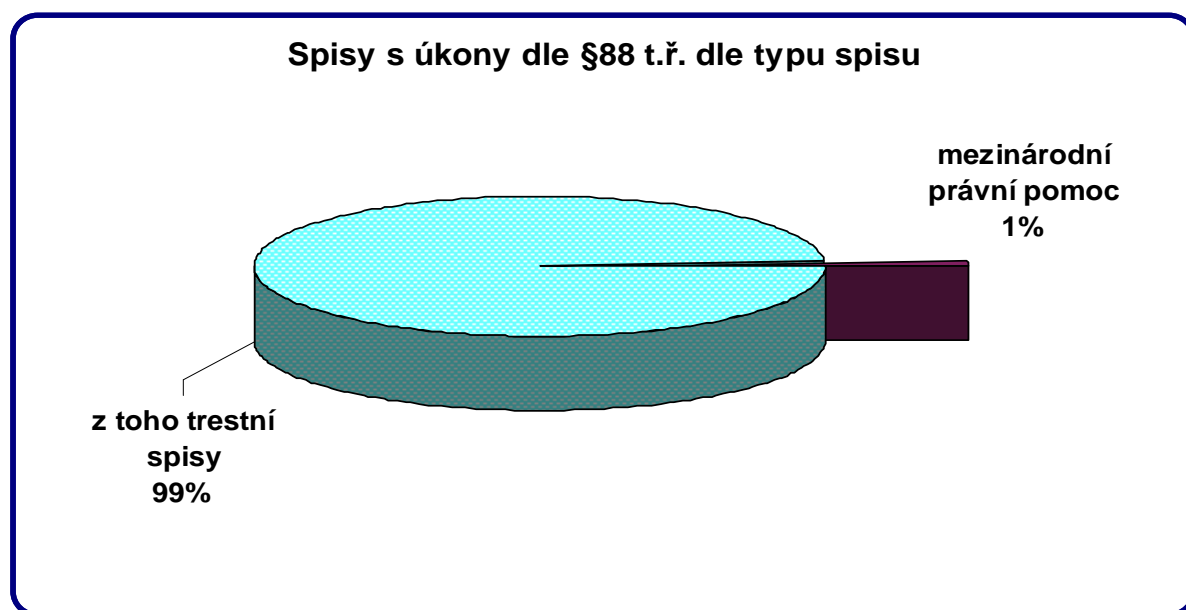

3.3.3 Spisy s úkony dle §88/1,3 t.ř. členěné dle typu spisu (trestní spis či mezinárodní právní pomoc)

Porovnání trestních spisů a spisů mezinárodní právní pomoci s úkony dle §88/1,3 t.ř.

SPISY S ÚKONY § 88/1,3 t.ř.		spisů s úkony dle §88/1,3 t.ř.	z toho trestní spisy	mezinárodní právní pomoc
CELKEM ČR		1298	1282	16
CELOREPUBLIKOVÉ ÚTVARY (+ ÚSKPV)	CELKEM celorep. út.	270	258	12
	ÚSKPV + ÚDV	2	2	
	ÚOOZ	132	126	6
	NPC	50	45	5
	ÚOKFK	34	34	
	ÚONVDK	52	51	1
SKPV DLE JEDNOTLIVÝCH SPRÁV KRAJŮ	CELKEM SKPV Správ kr.	1028	1024	4
	hl. m. Praha	268	266	2
	Středočeský	98	98	
	Jihočeský	68	67	1
	Západočeský	74	74	
	Severočeský	134	133	1
	Východočeský	72	72	
	Jihomoravský	159	159	
	Severomoravský	155	155	

Z tabulky i grafu je patrné, že odposlechy byly z 99% nasazovány v trestních spisech. Spisy s mezinárodní právní pomocí tvoří minimum. Nejvíce spisů s mezinárodní právní pomocí vykázalo ÚOOZ a NPC.

3.3.4 Vyhodnocení efektivity úkonů použitých dle § 88/1,3 t.ř. v rámci trestního řízení

SPISY S ÚKONY § 88/1,3 t.ř.		spisů s úkony dle § 88/1,3 t.ř.	§160 t.ř.	NPO	§ 160 t.ř. na spis	NPO na spis
SKPV DLE JEDNOTLIVÝCH SPRÁV KRAJŮ	CELKEM	1028	624	535	60,70%	52,04%
	hl. m. Praha	268	142	112	52,99%	41,79%
	Středočeský	98	43	40	43,88%	40,82%
	Jihočeský	68	40	32	58,82%	47,06%
	Západočeský	74	41	33	55,41%	44,59%
	Severočeský	134	78	62	58,21%	46,27%
	Východočeský	72	48	43	66,67%	59,72%
	Jihomoravský	159	113	103	71,07%	64,78%
	Severomoravský	155	119	110	76,77%	70,97%

Nejvyšší procento spisů s úkony dle § 88/1,3 t.ř., kde bylo zahájeno trestní stíhání, z hlediska PČR SKPV správ krajů za rok 2006 vykazuje PČR SKPV správa Severomoravského kraje, dále PČR SKPV správa Jihomoravského kraje a PČR SKPV správa Východočeského kraje. Toto koresponduje i s vykázanou efektivitou na úseku NPO.

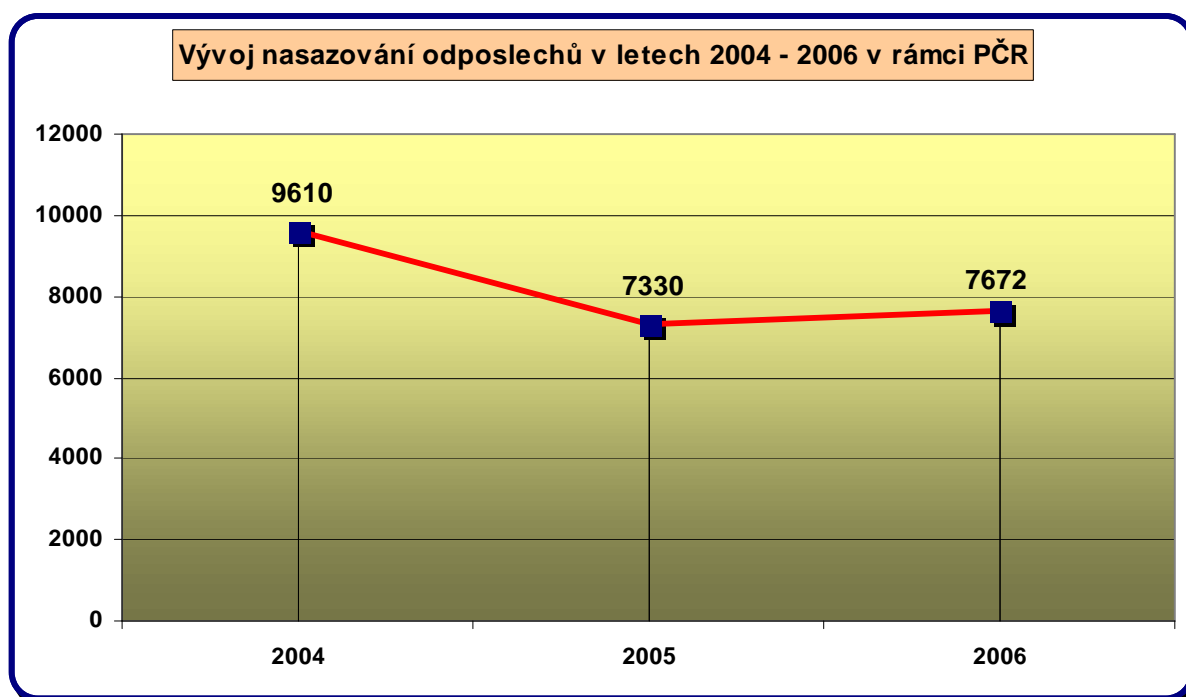
SPISY S ÚKONY § 88/1,3 t.ř.		spisů s úkony dle § 88/1,3 t.ř.	§160 t.ř.	NPO	§ 160 t.ř. na spis	NPO na spis
CELOREPUBLIKOVÉ ÚTVARY (+ ÚSKPV)	CELKEM ČR	1298	775	612	59,71%	47,15%
	CELKEM	270	151	77	55,93%	28,52%
	ÚSKPV + ÚDV	2	0	0	0,00%	0,00%
	ÚOOZ	132	83	37	62,88%	28,03%
	NPC	50	29	22	58,00%	44,00%
	ÚOKFK	34	18	12	52,94%	35,29%
	ÚONVDK	52	21	6	40,38%	11,54%

V rámci celorepublikových útvarů vykazuje nejvyšší efektivitu při nasazování odposlechů, kde bylo zahájeno trestní stíhání ÚOOZ, následuje NPC. Pokud však hodnotíme efektivitu z hlediska NPO, pak první místo zaujímá NPC, následuje ÚOKFK a ÚOOZ se dostává až na třetí místo.

3.3.5 Vývojové trendy v nasazování odposlechnů dle § 88/1,3 t.ř.

Na úvod této kapitoly je třeba konstatovat, že ÚSKPV nedisponuje vlastními relevantními údaji o počtech odposlechnů do roku 2006. S ohledem na skutečnost, že bez vývojových trendů by se analytický výstup jevil neuceleným, byla pro účely vývoje počtu odposlechnů použita data, která ÚZČ poskytuje pravidelně dvakrát ročně Kanceláři policejního prezidenta. Tato data se však v roce 2006 neshodují zcela přesně s údaji, které byly získány metodou dotazování na jednotlivé organizační články SKPV PČR. Jedná se však o minimální odchylku (cca 1 %), která vznikla z důvodů podrobně popsanych v kapitole č. 2.4. V další části této kapitoly tedy budou již použita pouze data vykazovaná ÚZČ.

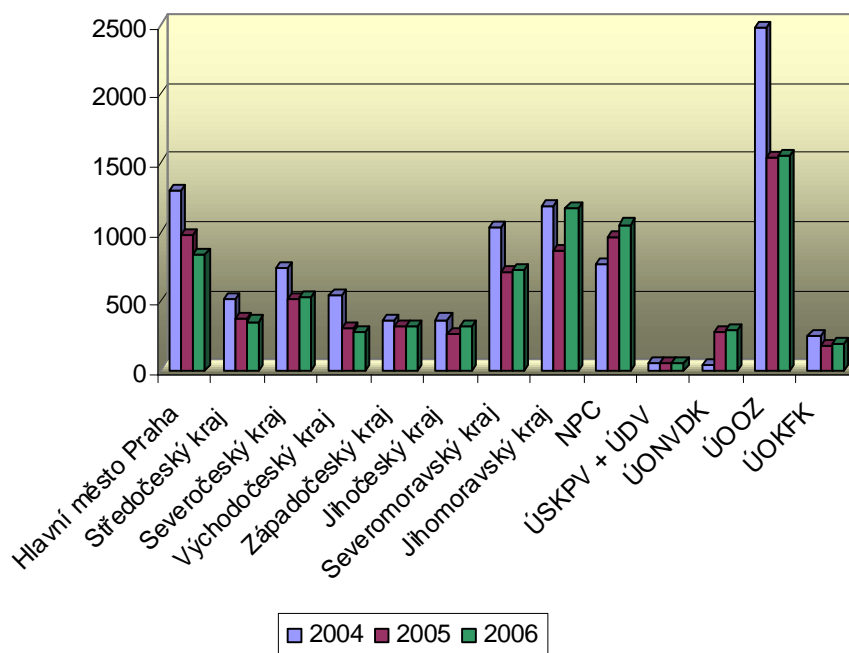
Vývojové trendy vycházející z dat poskytnutých ÚZČ jsou vyhodnocovány až od roku 2004. V předchozích letech byly sice také sledovány počty odposlechnů, avšak dle odlišné metodiky (do roku 2004 byly sledovány počty zahájených odposlechnů v daném roce, od roku 2004 počty ukončených úkonů). Komparaci se staršími daty nelze tedy provést.

Zdroj: ÚZČ

Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že v posledních dvou letech se příliš nemění četnost nasazování úkonů dle § 88 t.ř. Rozdíl v počtu nasazených odposlechnů v letech 2005 a 2006 je minimální, jedná se o nárůst 342 úkonů, což v celkovém objemu odposlechnů v roce 2006 činí 4,46 %. V delším časovém horizontu – od roku 2004 – lze konstatovat, že počet odposlechnů v roce 2005 výrazně poklesl a v současné době má tendenci stagnovat.

Počty odposlechů dle jednotlivých útvarů SKPV PČR v letech 2004 - 2006

Zdroj: ÚZČ

§88 odposlechy + e-mail	2004	2005	2006
Správa hl. m. Prahy	1300	981	838
Správa Středočeského kraje	520	375	353
Správa Severočeského kraje	737	509	527
Správa Východočeského kraje	536	302	271
Správa Západočeského kraje	359	317	316
Správa Jihočeského kraje	367	256	316
Správa Severomoravského kraje	1027	706	728
Správa Jihomoravského kraje	1190	870	1175
NPC	761	968	1054
ÚSKPV	49	52	56
ÚONVDK	34	276	294
ÚOOZ	2479	1536	1555
ÚOKFK	251	182	189
celkem	9610	7330	7672

Zdroj: ÚZČ

Klesající či stagnující tendenci v nasazování odposlechů v průběhu posledních tří let lze sledovat téměř u všech útvarů SKPV s výjimkou PČR SKPV správy Jihomoravského kraje, PČR SKPV správy Jihočeského kraje, NPC a ÚONVDK.

PČR SKPV správa Jihomoravského kraje vykazuje dlouhodobě vyšší počet odposlechů než ostatní krajské správy, jedná se totiž o nejlidnatější kraj České republiky (dle staršího územního členění, které v rámci organizační struktury PČR zůstává zachováno). I tento kraj vykazoval sestupnou tendenci v nasazování odposlechů, avšak v roce 2006 zaznamenal nárůst v souvislosti s činností týmu „Retea“, který byl již zmiňován v kapitole č. 3.3.1.

Mírný nárůst odposlechů v roce 2006 u PČR SKPV správy Jihočeského kraje je ovlivněn zvýšením nápadem trestné činnosti na úseku loupeží v barech a hernách a dále rozpracováním sériové trestné činnosti po linii krádeží osobních automobilů.

NPC jako jediný z útvarů SKPV zaznamenává dlouhodobý mírný vzestup v četnosti nasazování odposlechů, na úseku boje proti drogové kriminalitě je však nutné v maximální možné míře využívat všech zákonných prostředků, nasazování odposlechů nevyjímaje. Kromě toho je nutno vzít v úvahu technickou vybavenost pachatelů vysoce organizované drogové trestné činnosti, kdy není výjimkou užití několika účastnických telefonních stanic a velkého množství aktivačních karet (i několika desítek). Toto potvrzuje skutečnost, že NPC má nejvyšší průměrný počet odposlouchávaných linek na osobu (3,6).

ÚONVDK vykazuje nízký počet odposlechů v roce 2004 z důvodu svého vzniku k 1.7.2004 (zrušen k 31.12.2006).

Průměrné délky odposlechů

Podstatnou náležitostí příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je i stanovení doby, po kterou je tento zákonný prostředek povolen, nejdéle se však jedná o šest měsíců, s možností dále tuto dobu opakovaně prodloužovat o maximálně dalších šest měsíců.

Průměrná délka platnosti prvního soudního příkazu (bez prodloužení) se v průběhu let příliš nemění, skutečná délka odposlechu má mírně vzestupnou tendenci. Zároveň se nepatrně zvyšuje procento odposlechů prodloužených a nepatrně snižuje procento odposlechů zkrácených. Přesto lze konstatovat, že i při mírně vzestupné tendenci průměrné skutečné délky odposlechu, tvoří např. skutečná délka odposlechu v roce 2006 jen cca 71,2% průměrné délky platnosti prvního soudního příkazu (bez prodloužení) v roce 2006. Kdybychom vzali v úvahu, že délka platnosti prvního soudního příkazu bez prodloužení může být až 6 měsíců, tedy cca 182 dní, potom by průměrná skutečná délka odposlechu činila v roce 2006 pouhých cca 50,8% z možné délky platnosti prvního soudního příkazu bez prodloužení. Tento údaj má vypovídací hodnotu o efektivnosti a účinnosti nasazování tohoto úkonu, tedy i o tom, že z časového hlediska nejsou tyto úkony využívány nadbytečně.

Průměrná délka platnosti prvního soudního příkazu (bez prodloužení)

§88 TŘ - odposlechy	I.pol. 2004	II.pol. 2004	I.pol. 2005	II.pol. 2005	I.pol. 2006	II.pol. 2006	2006
průměrná délka[dny]	-	121,81	132,1	127,6	132,14	127,37	129,76

Zdroj: ÚZC

Zkrácení / prodloužení odposlechu

§88 TŘ odposlechy	I.pol. 2004	II.pol. 2004	I.pol. 2005	II.pol. 2005	I.pol. 2006	II.pol. 2006	2006
procento zkrácených	69,9%	63,3%	64,7%	56,2%	57,8%	52,4%	55,10%
procento prodloužených	4,6%	5,1%	6,4%	7,3%	6,6%	9,5%	8,05%

Zdroj: ÚZC

Skutečná průměrná délka odposlechu

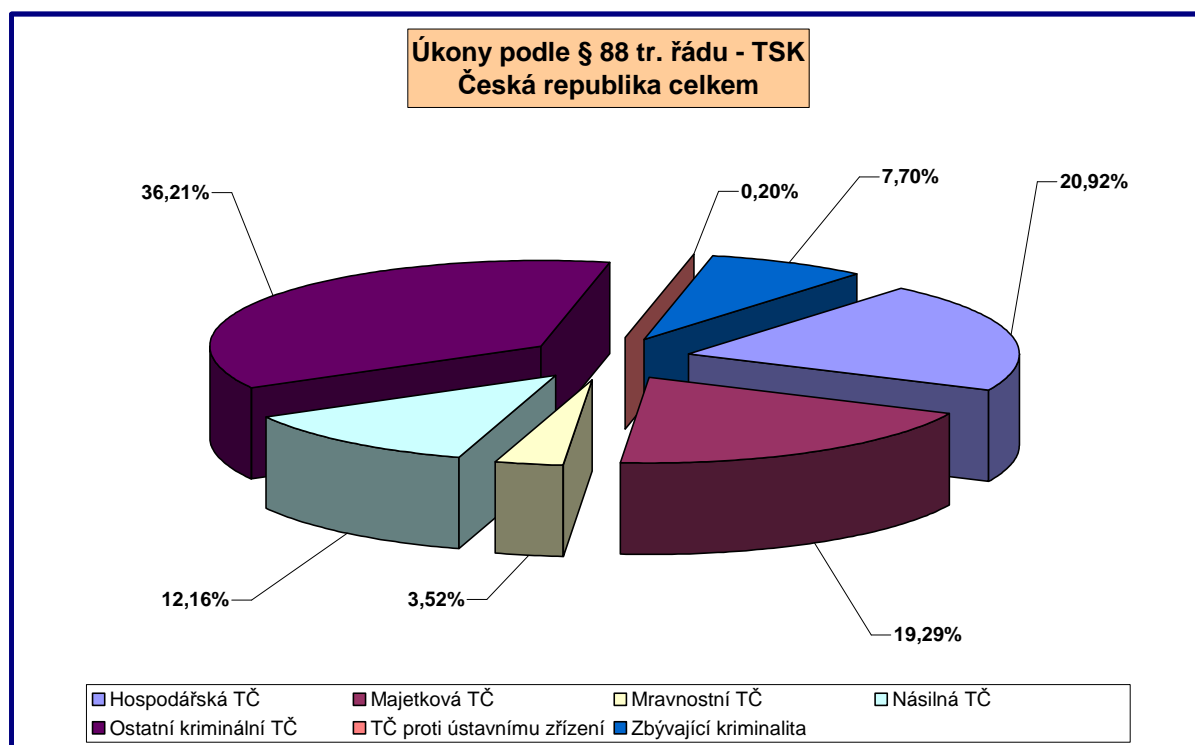
§88 TR - odposlechy	I.pol. 2004	II.pol. 2004	I.pol. 2005	II.pol. 2005	I.pol. 2006	II.pol. 2006	2006
průměrná délka (dny)	77,54	84,91	88,36	89,15	87,81	97,02	92,42

Zdroj: UZC

3.3.6 Nasazování odposlechů na jednotlivé druhy trestné činnosti

Jak již bylo výše uvedeno, podmínky nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jsou striktně stanoveny v ustanovení § 88 odst. 1 t.ř., kde je definován i okruh trestných činů, na které lze odposlechy nařídit. Jde o zvláště závažné úmyslné trestné činy a trestné činy, k jejichž stíhání nás zavazuje mezinárodní smlouva. Vydefinování zvláště závažného úmyslného trestného činu je pak provedeno ustanovením § 41 odst. 2 a § 62 odst. 1 trestního zákona (viz. příloha č. 3).

Všechny v příloze vyjmenované trestné činy lze zařadit dle kritérií policejní takticko-statistické klasifikace do jednotlivých skupin trestných činů tak, jak je pro svou statistickou činnost využívá odbor systémového řízení a informatiky Policejního prezidia ČR pro zadávání údajů do Evidenčně statistického systému kriminality (viz. příloha č. 4).

Výše uvedený graf zobrazuje podíl odposlechů (vyjádřený v %) na jednotlivé druhy trestné činnosti. K tomu je však potřebné doplnit, že trestní řízení může být vedeno (a zpravidla tak tomu je) souběžně jak pro trestný čin, pro který je možné nařídit odposlech, tak i pro „méně závažný“ trestný čin, na který podmínky nařízení

odposlechu již nedopadají. Rozhodující pro posuzování podmínek nařízení odposlechu je otázka, zda je vedeno trestní řízení pro určitý trestný čin uvedený v § 88 t.ř.. V souběhu s jinými trestnými činy hovoříme o tzv. dominantním, zdrojovém trestném činu.

Statisticky se však může stát, že odposlech bude vykazován kromě zvlášť závažného úmyslného trestného činu i u méně závažných, tzv. sbíhajících se trestných činů. To ovšem v žádném případě neznamená, že v rámci těchto méně závažných trestných činů byl nařízen odposlech. V těchto případech je potřebné nařízený odposlech vztahovat vždy k nejzávažnějšímu trestnému činu ve smyslu ustanovení § 88 odst. 1 t.ř..

Konkrétnější rozbor druhů trestné činnosti, na kterou byly v roce 2006 nasazeny odposlechy (viz. příloha č. 5), je zaměřen na bližší specifikaci trestných činů, které v jednotlivých kategoriích trestné činnosti tvoří statisticky nejvýznamnější skupiny.

Z celkového objemu nasazení úkonů dle § 88 t.ř. se jedná více jak z jedné čtvrtiny (28,54%) o nasazení v souvislosti s drogovou kriminalitou, která je z hlediska společenské nebezpečnosti obzvlášť rizikovým faktorem.

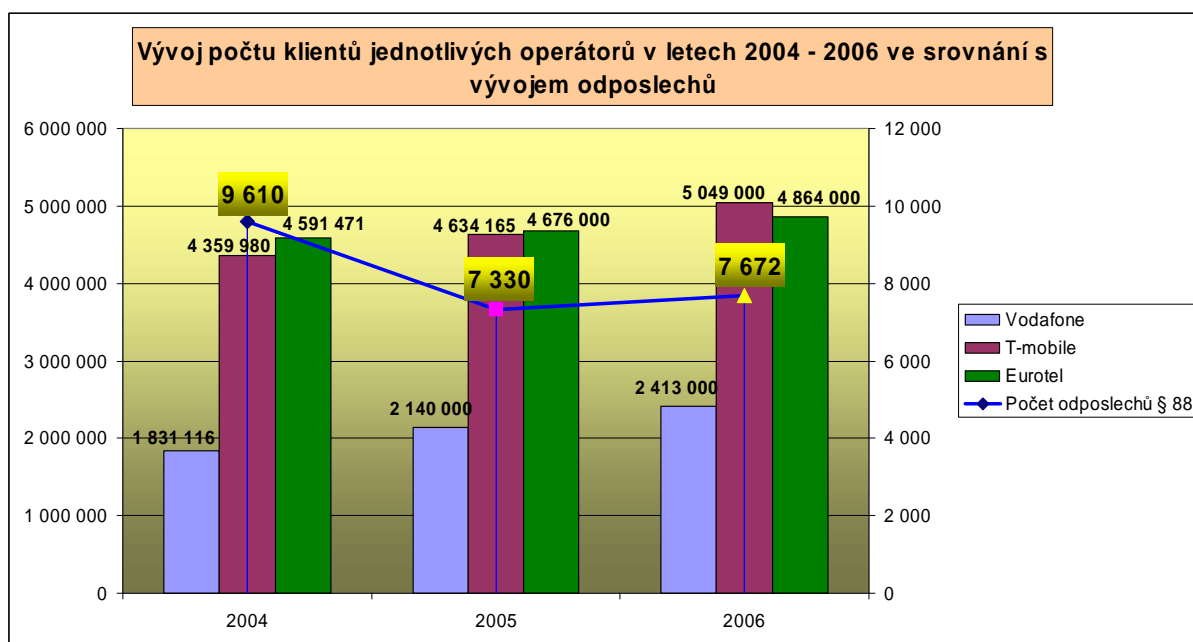
Druhou nejvýznamnější oblastí nasazení úkonů dle § 88 t.ř. je problematika krádeží motorových vozidel, zejména dvoustopých. Počet těchto úkonů tvoří přibližně osminu ze všech nasazených (12,75%) .

V souvislosti s účastí na zločinném spolčení byly úkony dle § 88 t.ř. nasazeny v téměř 7% případů. Tento fakt jednoznačně dokresluje skutečnost, že úkony odposlechů jsou nasazovány v případech závažné vysoce organizované trestné činnosti.

3.3.7 Odposlechy a rozvoj moderních komunikačních prostředků

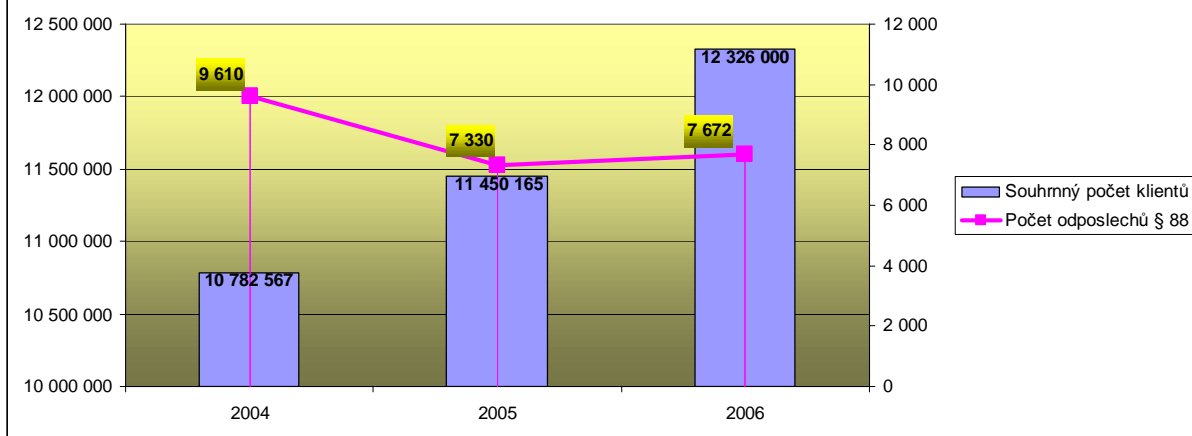
Vývojové trendy v oblasti mezilidské komunikace se v současné době stávají méně osobními a přesouvají se stále více do úrovně neosobních telekomunikačních forem. Razantní průnik stále se zdokonalujících elektronických prostředků do společnosti se promítá do způsobu komunikace a přináší s sebou větší flexibilitu, zvýšení mobility komunikačních prostředků a v návaznosti na to zároveň i kvalitativní změny v chování abonentů, jejichž život se stále více přesouvá do této neosobní sféry komunikace. To se samozřejmě promítá i do oblasti zločinu, kdy i pachatelé stále více využívají moderních technologií, zejména elektronických a telekomunikačních prostředků, k přípravě a organizaci trestné činnosti. Trendem 21. století, započatým již v devadesátých letech století minulého, je široký rozvoj moderních technologií, nejen na území České republiky, ale i v mezinárodním měřítku. Z výše uvedeného vyplývá, že při analyzování příčin a míry nárůstu využívání odposlechů telekomunikačního provozu je třeba zohledňovat a vyhodnocovat aktuální vývoj na telekomunikačním trhu.

Z externích zdrojů veřejně přístupných na webových stránkách byl vyhodnocen vývoj počtu klientů největších operátorů působících v České republice. Následující tabulky a grafy názorně ukazují vývoj počtu klientů všech tří největších operátorů, kterými jsou Vodafone, T-mobile a Eurotel (od r. 2006 O2), ve srovnání s vývojem odposlechů.

klienti/rok	2004	2005	2006
Vodafone	1 831 116	2 140 000	2 413 000
T-mobile	4 359 980	4 634 165	5 049 000
Eurotel(O2)	4 591 471	4 676 000	4 864 000
počet odposlechů § 88 t.ř.	9 610	7 330	7 672

Souhrnný vývoj počtu klientů ve srovnání s vývojem odposlechů v letech 2004 - 2006

	2004	2005	2006
souhrnný počet klientů	10 782 567	11 450 165	12 326 000
celkem odposlechů § 88 t.ř.	9 610	7 330	7 672

Z uvedeného vyhodnocení vyplývá pokračující trend růstu počtu klientů, z čehož lze logicky odvodit, že moderní komunikační prostředky používá stále více osob. Vzhledem k faktu, že celkový počet klientů největších mobilních operátorů přerůstá celkový počet obyvatel České republiky, který činí podle Českého statistického úřadu k 31.12.2006 10 280 968 obyvatel, je zřejmé, že jedna osoba používá více dostupných komunikačních prostředků, což se odráží, jak již bylo předesláno, i v páchání trestné činnosti. Ve skutečnosti je počet komunikačních prostředků ještě větší, protože v uváděných tabulkách chybí údaje od ostatních operátorů působících na území České republiky včetně všech pevných linek.

3.4. Sledování osob a věci

3.4.1 Počty úkonů dle § 158d odst. 2,3,6 t.ř. požadovaných útvary SKPV

V roce 2006 bylo Policií ČR uskutečněno celkem 2 754 úkonů dle § 158d odst. 2,3,6 t.ř.. Předpokladem pro realizaci úkonu je povolení státního zástupce dle §158d odst. 2 nebo soudce v případě odst. 3, v němž musí být stanovena doba, po kterou bude sledování prováděno a která nesmí být delší než šest měsíců. Tuto dobu může ten, kdo sledování povolil, na základě nové žádosti písemně prodloužit, a to vždy na dobu nejvýše šesti měsíců. Statistické výstupy mohou být ovlivněny faktem, že jedna a tatáž osoba může procházet nezávisle na sobě několika trestními kauzami, popř. úkon může být několikrát prodlužován. Podle §158d odst. 6 t.ř. lze sledování osob a věcí uskutečnit na základě souhlasu toho, do jehož práv a svobod má být sledováním zasahováno. Pokud tato osoba souhlas dodatečně odvolá, sledování se neprodleně zastaví.

Sledování osob a věcí dle § 158d/2,3,6 t.ř.

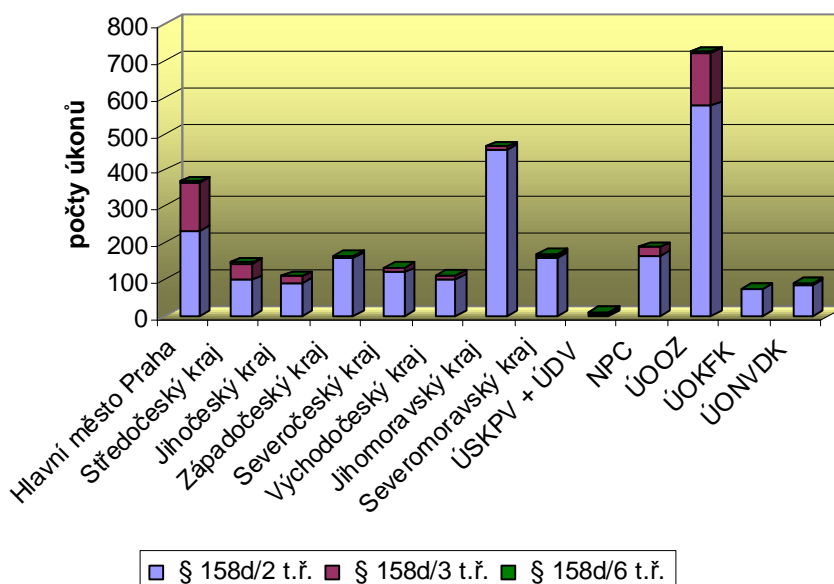
§ 158d/2,3,6 t.ř.		počet úkonů celkem	z toho se souhlasem st. zástupce (odst. 2)	z toho se souhlasem soudce (odst. 3) /ÚZČ/	z toho se souhlasem soudce (odst. 3) /ODD/	z toho se souhlasem osoby (odst. 6)	spisů s úkony dle 158d/2,3,6 t.ř.	průměr úkonů na spis
CELKEM ČR		2754	2327	281	127	19	790	3,5
CELOREPUBLIKOVÉ ÚTVARY (+ ÚSKPV)	CELKEM celorep. út.	1088	905	82	98	3	181	6,0
	ÚSKPV + ÚDV	10	5	5	0	0	1	10,0
	ÚOOZ	723	574	49	97	3	97	7,5
	NPC	188	166	22	0	0	42	4,5
	ÚOKFK	75	73	2	0	0	23	3,3
	ÚONVDK	92	87	4	1	0	18	5,1
SKPV DLE JEDNOTLIVÝCH SPRÁV KRAJŮ	CELKEM SKPV správ kr.	1666	1422	199	29	16	609	2,7
	hl. m. Praha	368	234	118	12	4	126	2,9
	Středočeský	146	99	28	15	4	85	1,7
	Jihočeský	109	92	17	0	0	52	2,1
	Západočeský	165	159	4	0	2	89	1,9
	Severočeský	133	119	12	1	1	77	1,7
	Východočeský	112	102	9	0	1	49	2,3
	Jihomoravský	464	456	8	0	0	60	7,7
Severomoravský	169	161	3	1	4	71	2,4	

legenda:(odst.3) /ÚZČ/ úkony dle ÚZČ

(odst.3) /ODD/ úkony dle odborů operativní dokumentace Policie ČR správ krajů a správy hl. města Prahy

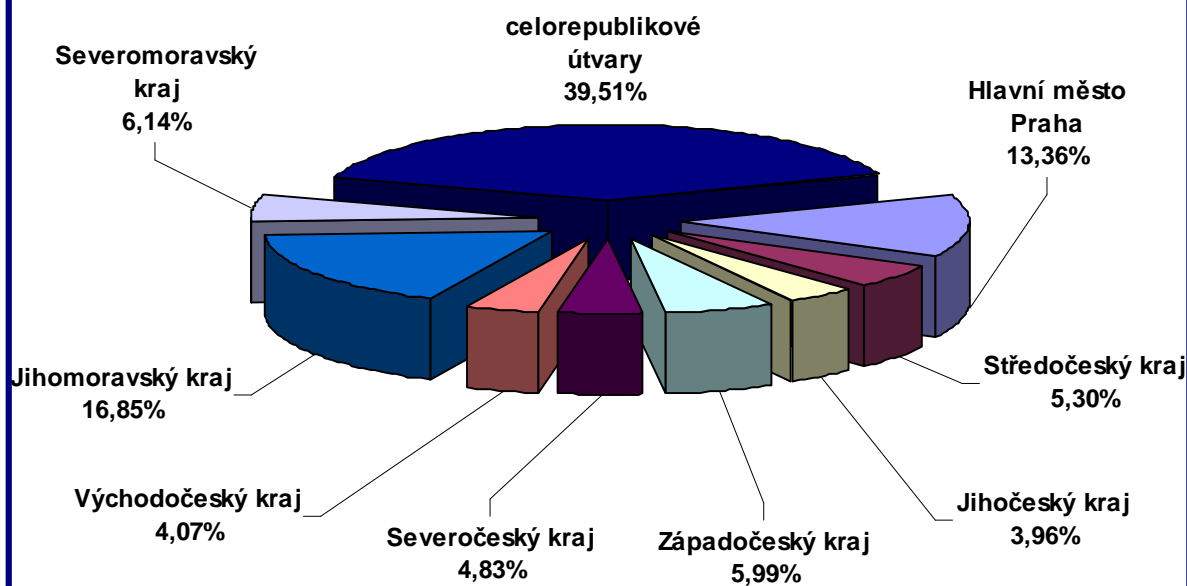
V tabulce jsou úkony uskutečněné dle §158d odst. 3 t.ř. uvedeny odděleně dle úkonů vykázaných ÚZČ a uváděných odbory operativní dokumentace Policie ČR správ krajů a správy hl. m. Prahy (dále jen odbory operativní dokumentace). Z hlediska úkonů prováděných odbory operativní dokumentace dle §158d odst. 3 t.ř. je nutno zdůraznit, že sledování tímto útvarem neprobíhalo jinde než na místech veřejně přístupných. Jedná se o případy, kdy již jednou soudcem vydaný souhlas se sledováním (dle §158d odst. 3 t.ř.) byl využit i v případech, kdy pro realizaci úkonu postačuje souhlas udělený státním zástupcem (dle §158d odst. 2 t.ř.).

Celkové počty sledování - úkonů ukončených v roce 2006 - na jednotlivých organizačních článcích SKPV PČR

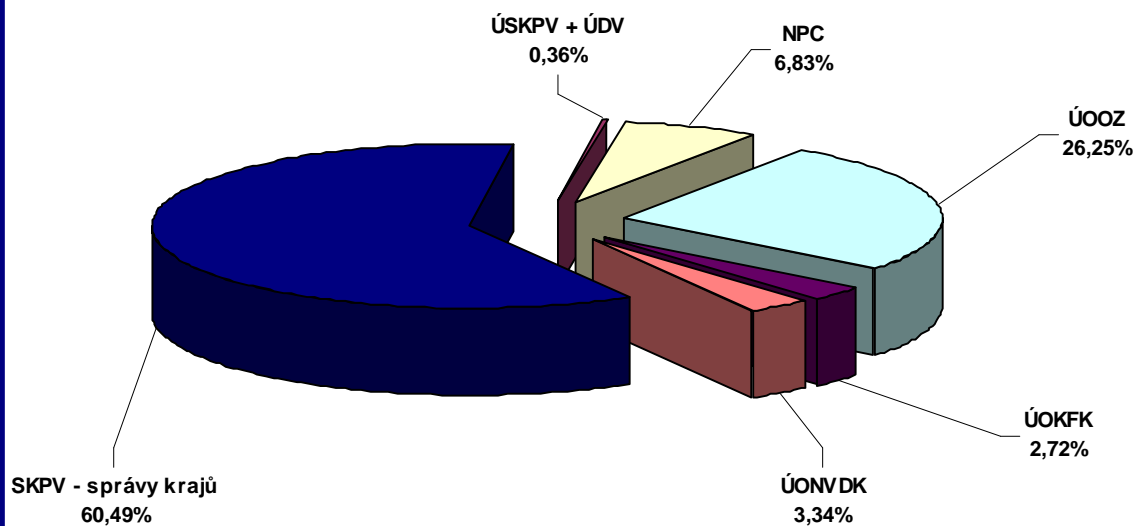

Podle jednotlivých PČR SKPV správ krajů zaujímá první místo z hlediska nasazování úkonů § 158d/2, 3, 6 t.ř. opět PČR SKPV správa Jihomoravského kraje (důvody viz §88 t.ř.), následuje PČR SKPV správa hlavního města Prahy.

Podíl jednotlivých správ krajů SKPV PČR na celkovém počtu odposlechů - úkonů ukončených v roce 2006

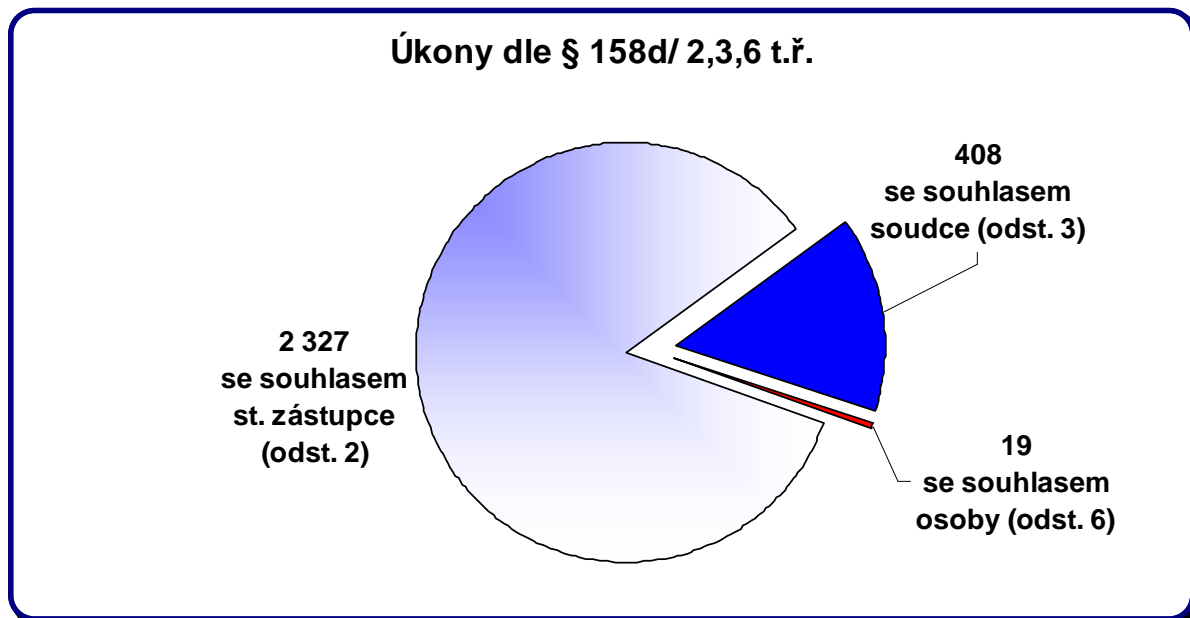
Podíl útvarů s celorepublikovou působností SKPV PČR na celkovém počtu odposlechů - úkonů ukončených v roce 2006

Z hlediska celorepublikových útvarů nejvíce těchto úkonů bylo zaznamenáno u ÚOOZ, se značným odstupem následuje NPC. V rámci PČR SKPV správ krajů vykazuje nejvíce úkonů PČR SKPV správa Jihomoravského kraje.

3.4.2 Sledování se souhlasem osoby

Celkem bylo podle uvedených odstavců § 158d t.ř. provedeno 2 754 úkonů. Z tohoto počtu se jednalo o 2 327 úkonů povolených státním zástupcem (odst. 2), 408 povolených soudcem (odst.3) a 19 se souhlasem osoby (odst.6).

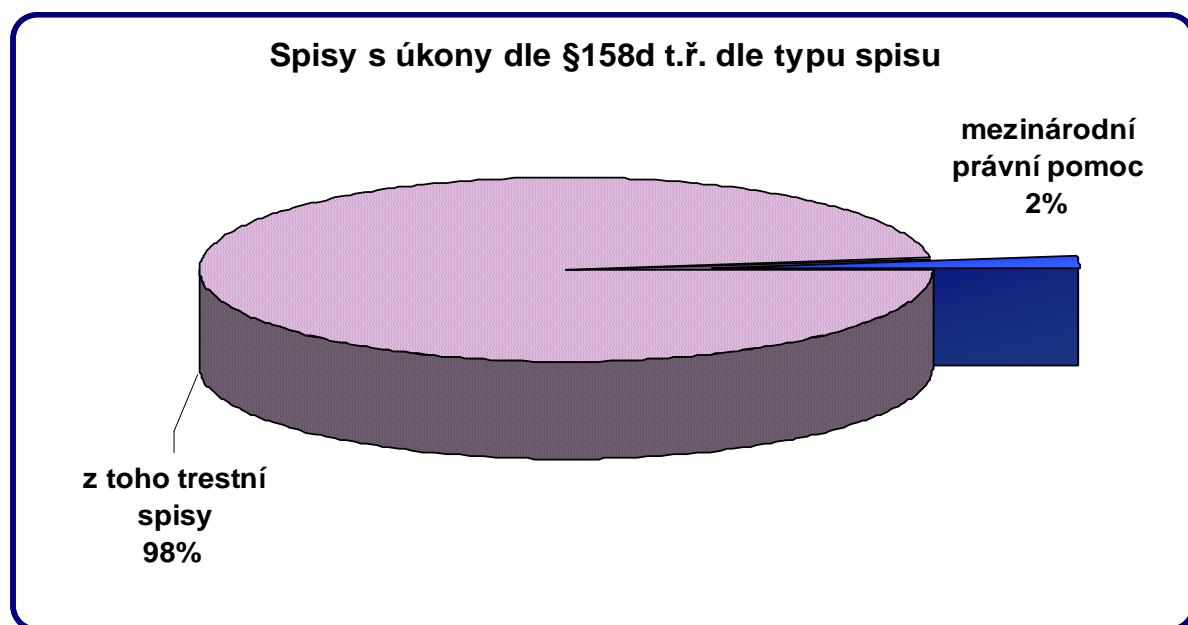

3.4.3 Spisy s úkony dle § 158d/2,3,6 t.ř. členěné dle typu spisu (trestní spis či mezinárodní právní pomoc)

Spisy s úkony dle § 158d/2,3,6 t.ř. členěné dle typu spisu (trestní spis či mezinárodní právní pomoc)

SPISY S ÚKONY § 158d/2,3,6 t.ř.		spisů s úkony dle §158d/2,3,6 t.ř.	z toho trestní spisy	mezinárodní právní pomoc
CELKEM ČR		790	774	16
CELOREPUBLIKOVÉ ÚTVARY (+ ÚSKPV)	CELKEM celorep. útvary	181	171	10
	ÚSKPV + ÚDV	1	1	
	ÚOOZ	97	93	4
	NPC	42	37	5
	ÚOKFK	23	23	
	ÚONVDK	18	17	1
SKPV DLE JEDNOTLIVÝCH SPRÁV KRAJŮ	CELKEM SKPV správ kr.	609	603	6
	hl. m. Praha	126	125	1
	Středočeský	85	85	
	Jihočeský	52	50	2
	Západočeský	89	89	
	Severočeský	77	74	3
	Východočeský	49	49	
	Jihomoravský	60	60	
Severomoravský	71	71		

Z hlediska typu spisů je situace obdobná jako u odposlechů. Rovněž u úkonů dle §158d t.ř. je počet spisů s mezinárodní právní pomocí téměř zanedbatelný. U sledování osob a věcí tvoří zmíněné spisy pouhých 2%. Nejvíce spisů s mezinárodní právní pomocí udávají NPC a ÚOOZ.

3.4.4 Vyhodnocení efektivity úkonů použitých dle § 158d odst. 2,3,6 t.ř. v rámci trestního řízení

SPISY S ÚKONY § 158d/2,3,6 t.ř.		spisů s úkony dle 158d/2,3,6 t.ř.	§160 t.ř.	NPO	§ 160 t.ř. na spis	NPO na spis
SKPV DLE JEDNOTLIVÝCH SPRÁV KRAJŮ	CELKEM	609	368	301	60,43%	49,43%
	hl. m. Praha	126	74	61	58,73%	48,41%
	Středočeský	85	42	37	49,41%	43,53%
	Jihočeský	52	31	26	59,62%	50,00%
	Západočeský	89	48	30	53,93%	33,71%
	Severočeský	77	46	37	59,74%	48,05%
	Východočeský	49	32	29	65,31%	59,18%
	Jihomoravský	60	52	44	86,67%	73,33%
	Severomoravský	71	43	37	60,56%	52,11%

Nejvyšší procento spisů s nasazenými úkony dle § 158d/2,3,6 t.ř., kde bylo zahájeno trestní stíhání, z hlediska PČR SKPV správ krajů za rok 2006 vykazuje PČR SKPV správa Jihomoravského kraje, s velkým odstupem následuje PČR SKPV správa Východočeského kraje a PČR SKPV správa Severomoravského kraje. Toto koresponduje i s vykázanou efektivitou na úseku NPO.

SPISY S ÚKONY § 158d/2,3,6 t.ř.		spisů s úkony dle 158d/2,3,6 t.ř.	§160 t.ř.	NPO	§ 160 t.ř. na spis	NPO na spis
CELOREPUBLIKOVÉ ÚTVARY (+ ÚSKPV)	CELKEM ČR	790	497	364	62,91%	46,08%
	CELKEM	181	129	63	71,27%	34,81%
	ÚSKPV + ÚDV	1	0	0	0,00%	0,00%
	ÚOOZ	97	81	34	83,51%	35,05%
	NPC	42	26	21	61,90%	50,00%
	ÚOKFK	23	13	6	56,52%	26,09%
	ÚONVDK	18	9	2	50,00%	11,11%

Shodně jako u použití úkonů dle § 88/1,3 t.ř. vykazuje i u úkonů dle § 158d/2,3,6 t.ř. z celorepublikových útvarů nejvyšší efektivitu nasazení těchto zákonných prostředků v rámci zahájeného trestního stíhání ÚOOZ, na druhé místo se řadí NPC. Z hlediska NPO se pořadí těchto útvarů mění, tedy největší podíl vykazuje NPC, následuje ÚOOZ.

3.4.5 Vývojové trendy v nasazování úkonů dle § 158d odst. 3 t.ř.

Na úvod této kapitoly je třeba konstatovat, že ÚSKPV nedisponuje vlastními relevantními údaji o počtech úkonů dle § 158d odst. 2,3,6 t.ř. do roku 2006. Těmito údaji, avšak pouze v omezeném rozsahu, disponuje ÚZČ, který tato data poskytuje pravidelně dvakrát ročně Kanceláři policejního prezidenta PP ČR. Jedná se o vyhodnocení úkonů, které ÚZČ provádělo dle § 158d odst. 3 t.ř., neboť v případě nasazení tohoto úkonu dochází k závažnému prolomení principu nedotknutelnosti základních lidských práv a svobod.

Shodně jako v kapitole 3.3.5 je nutno konstatovat, že údaje o počtech sledování z ÚZČ se přesně neshodují s daty získanými metodou dotazování na jednotlivé organizační články SKPV, a to z důvodů popsaných v kapitole č. 2.4. V další části této kapitoly tedy budou již použita pouze data vykazovaná ÚZČ.

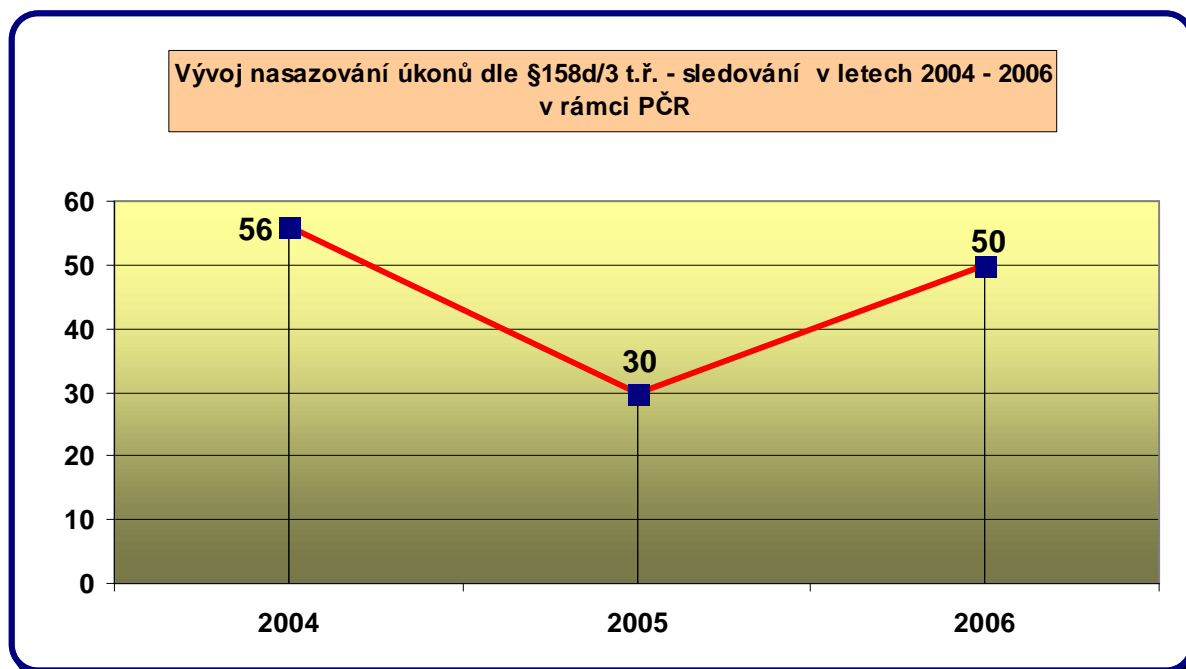
Vývojové trendy vycházející z dat poskytnutých ÚZČ jsou opět jako v případě odposlechů vyhodnocovány až od roku 2004. V předchozích letech byly sice také sledovány počty úkonů dle § 158d odst. 3, avšak dle odlišné metodiky (do roku 2004 byly sledovány počty zahájených úkonů v daném roce, od roku 2004 počty ukončených úkonů). Komparaci se staršími daty nelze tedy provést.

V oblasti sledování osob a věcí dle § 158d odst. 3 t.ř. jsou zcela odlišné vývojové trendy ve sledování a v monitoringu. Z tohoto důvodu jsou zpracovány grafy vývoje v čase pro každou skupinu úkonů zvlášť.

Pozn.: monitoringem se rozumí zaznamenávání a vyhodnocování tzv. doprovodných dat z provozu mobilních telefonů (provádí se jako sledování osob a věcí podle § 158d odst. 3 tr.ř.),

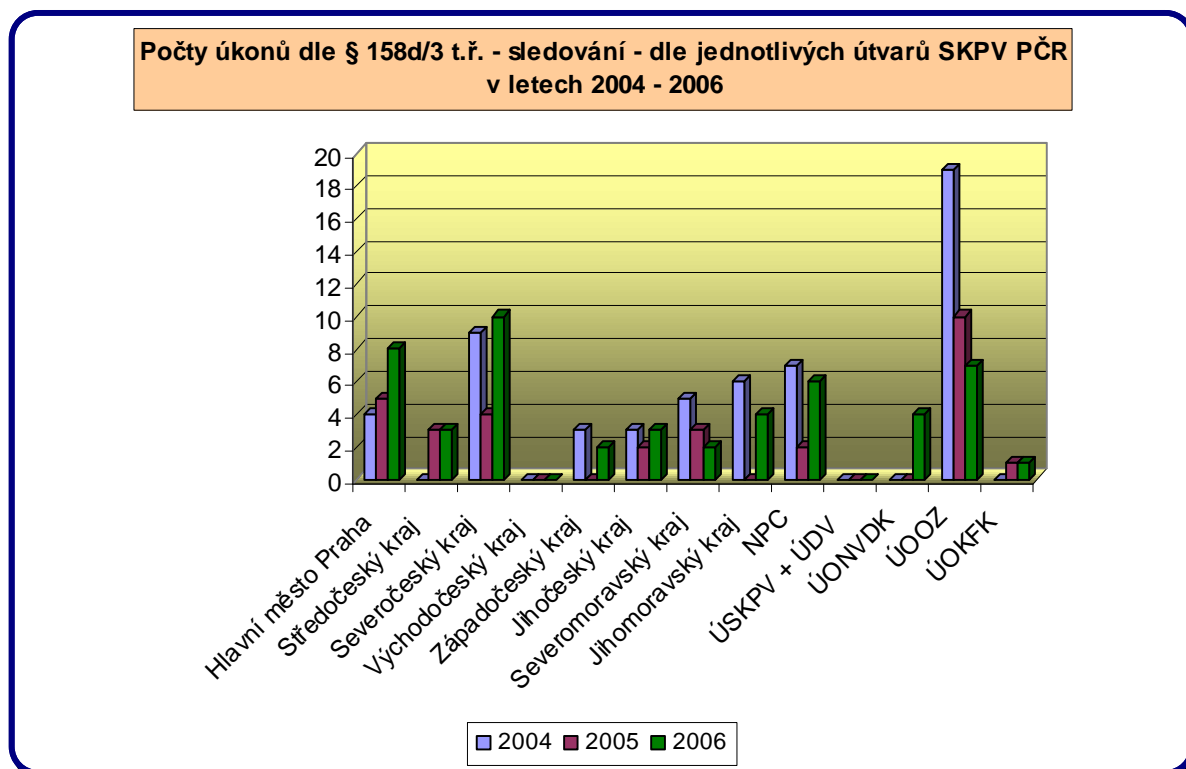
sledováním se rozumí pořizování zvukových a obrazových záznamů z prostor sloužících k bydlení (provádí se jako sledování osob a věcí podle § 158d odst. 3 tr.ř.).

Vývojové trendy v nasazování úkonů dle § 158d/3 t.ř. - sledování

Zdroj: data ÚZČ

Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že k poklesu nasazování úkonů sledování dle § 158d odst. 3 t.ř. došlo v roce 2005, avšak v roce 2006 došlo opět k navýšení, které se svou hodnotou přibližuje stavu v roce 2004.

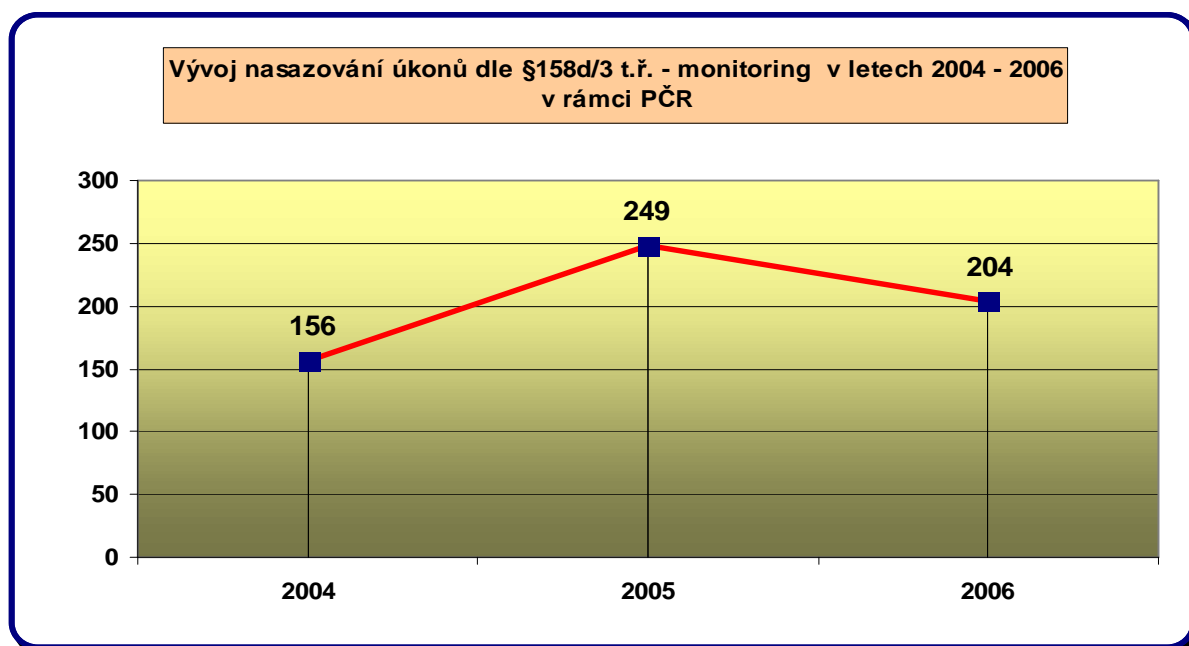
Zdroj: data ÚZČ

§158d/3 t.ř. - sledování	2004	2005	2006
Správa hl. m. Prahy	4	5	8
Správa Středočeského kraje	0	3	3
Správa Severočeského kraje	9	4	10
Správa Východočeského kraje	0	0	0
Správa Západočeského kraje	3	0	2
Správa Jihočeského kraje	3	2	3
Správa Severomoravského kraje	5	3	2
Správa Jihomoravského kraje	6	0	4
NPC	7	2	6
ÚSKPV	0	0	0
ÚONVDK	0	0	4
ÚOOZ	19	10	7
ÚOKFK	0	1	1
celkem	56	30	50

Zdroj: data ÚZČ

S ohledem na velmi nízký absolutní počet nasazovaných odposlechů by bylo irelevantní komentovat jejich používání jednotlivými útvary SKPV. I mírný vzestup či pokles o několik málo úkonů může totiž zásadně změnit křivku používání úkonu v čase u daného útvaru, aniž by to souviselo se změnou přístupu jednotlivých útvarů k využívání tohoto zákonného prostředku v trestním řízení.

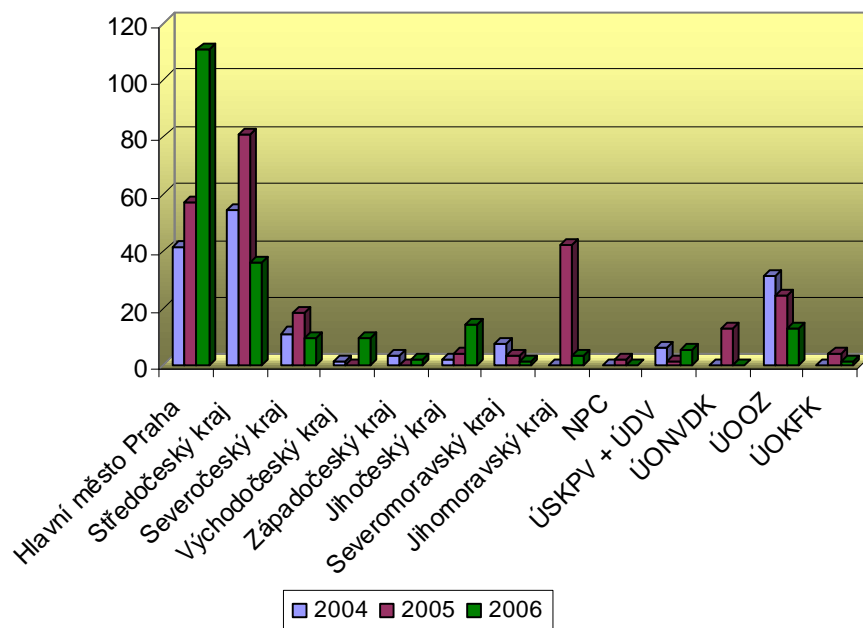
Vývojové trendy v nasazování úkonů dle § 158d/3 t.ř. – monitoring

Zdroj: data ÚZČ

Na rozdíl od nasazování úkonů § 158d odst. 3 t.ř. – sledování jsou vývojové trendy v nasazování úkonů dle § 158d odst. 3 t.ř. – monitoring zcela opačné. Oproti roku 2004 došlo v roce 2005 k výraznějšímu nárůstu, v roce 2006 potom zaznamenává křivka mírný pokles.

**Počty úkonů dle § 158d/3 t.ř. - monitoring - dle jednotlivých útvarů SKPV
PČR v letech 2004 - 2006**

Zdroj: data ÚZČ

§158d/3 t.ř. - monitoring	2004	2005	2006
Správa hl. m. Prahy	41	57	111
Správa Středočeského kraje	54	81	36
Správa Severočeského kraje	11	18	9
Správa Východočeského kraje	1	0	9
Správa Západočeského kraje	3	0	2
Správa Jihočeského kraje	2	4	14
Správa Severomoravského kraje	7	3	1
Správa Jihomoravského kraje	0	42	3
NPC	0	2	0
ÚSKPV	6	1	5
ÚONVDK	0	13	0
ÚOOZ	31	24	13
ÚOKFK	0	4	1
celkem	156	249	204

Zdroj: data ÚZČ

V oblasti nasazování úkonů dle § 158d odst. 3 t.ř. – monitoring lze konstatovat, že tohoto zákonného prostředku nejvíce využívají PČR SKPV správa hl. m. Prahy a PČR SKPV správa Středočeského kraje, z celorepublikových útvarů pak ÚOOZ. V roce 2005 jej ve vyšším počtu (42 úkonů) použila PČR SKPV správa Jihomoravského kraje.

4 OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ

4.1 Spisová služba u Policie ČR

Příkladný výčet nejdůležitější právní úpravy související s trestním řízením, osobními údaji, vyžadováním odposlechů a sledováním osob a věcí:

- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (zejména ust. § 41 odst. 2),
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (zejména ust. § 65 – nahlížení do spisů, § 88, 88a – odposlech a záznam telekomunikačního provozu, § 158d – sledování osob a věcí),
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, (zejména ust. § 2 odst. 1 písm. d) a e), § 52 – povinnost zachovávat mlčenlivost),
- Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, v platném znění,
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění,
- Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, v platném znění, včetně prováděcích vyhlášek,
- Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů,
- Vyhláška č. 336/2005 Sb., o formě a rozsahu informací poskytovaných z databáze účastníků veřejně dostupné telefonní služby a o technických a provozních podmínkách a bodech pro připojení koncového telekomunikačního zařízení pro odposlech a záznam zpráv
- Vyhláška č. 522/2005 Sb, kterým se stanoví seznamy utajovaných informací (příloha 1 a 9),
- Vyhláška č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací,
- Vyhláška č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků,

Problematiku v podmínkách Policie České republiky upravují dále interní akty řízení vydané Ministerstvem vnitra a zejména interní akty vydané Policií České republiky (desítky závazných pokynů).

4.2 Osobní údaje a plnění úkolů Policie ČR obecně

Policie ČR je zřejmě největším příjemcem a zpracovatelem osobních údajů ze všech státních orgánů a institucí, což vzhledem k zákonným úkolům, které jsou jí uloženy k plnění (§ 2 odst. 1, 2 a 3 zákona o Policii ČR) lze pochopit. Dá se říci, že každodenní praktická činnost policistů Policie ČR je práce s osobními údaji, resp. plnění konkrétních úkolů v nichž se osobní údaje občanů vždy vyskytují a vyskytovat budou.

Dalším neméně významným prvkem mnohočetnosti práce ve vztahu k seznamování se s osobními údaji je, že Policie ČR v rámci plnění těchto úkolů participuje svou účastí na úkolech, které jsou často svěřeny ke konečnému vyřízení do pravomoci jiných subjektů (např. trestní řízení = gesce Ministerstva spravedlnosti ČR, přestupková řízení = gesce Ministerstva dopravy ČR a zejména orgánů státní správy a pod...) všechny případy tak naplňují společného jmenovatele, kterým je nezbytnost zjišťování osobních údajů nebo jejich ověřování či zpracovávání v konkrétních řízeních, ať již jde o policisty pořádkové policie, dopravní policie, cizinecké a pohraniční policie nebo policisty SKPV.

V rámci Policie ČR existuje několik desítek informačních systémů. Některé jsou provozovány celoplošně a některé lokálně. Policie ČR má zákonnou povinnost plnit jí zadané úkoly a k tomu jí přísluší také zákonná oprávnění využívat tyto evidence.

Přístupy k osobním údajům v rámci některých informačních systémů jsou přidělovány policistům–uživatelům tehdy, jestliže je nezbytně potřebují pro plnění služebního úkolu, a to v diferencovaném rozsahu (jsou rozlišovány různé úrovně oprávnění k přístupu), který je k plnění tohoto úkolu nezbytně potřeba.

Při zpracovávání osobních údajů Policií ČR se vychází z obecných pravidel pro ochranu osobních údajů a na činnost Policie ČR se plně vztahují s jistými výjimkami, u těch se poté uplatní úprava obsažená ve zvláštních zákonech; např. zákon č. 283/1991 Sb. O Policii České republiky, v platném znění.

Policie ČR si je vědoma citlivosti údajů se kterými pracuje a proto této problematice věnuje velkou pozornost. Připravuje se nový předpis, jehož záměrem je vydat ucelený interní akt řízení, který bude vymezovat některé bližší podmínky a postupy pro zpracování osobních údajů při plnění úkolů Policie ČR.

4.3 Oblast spisové služby

Spisová služba prolíná napříč plněním všech úkolů Policie ČR. Jako taková vychází z interního aktu řízení, který představuje Nařízení Ministerstva vnitra č. 95/2000, kterým se vydává spisový řád u Ministerstva vnitra a Policie ČR. Doplnějí jej další interní normativní akty, ať již z úrovně Ministerstva vnitra, tak i Policie ČR. Vyskytnou-li se v rámci plnění úkolů Policie ČR v těchto činnostech osobní údaje

musí zpracovatel (i příjemce) postupovat v souladu s obecnou právní úpravou na tomto úseku, zejména zákonem č.101/2000 Sb., v platném znění.

Ochrana skutečností, se kterými se policista seznámil při plnění úkolů Policie ČR (tím i zpracovávaných osobních údajů), je garantována obecnou povinností všech policistů zachovávat mlčenlivost (§ 52 zákona o policii), která trvá i po skončení služebního poměru. Dále je vymezena jako základní povinnost příslušníka v § 45 odst. 1 písm. c) a § 214 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v platném znění. Pokud jde o zaměstnance, vyplývá mlčenlivost z ustanovení § 303 odst. 2 písm. b) zák. č. 262/2006 Sb. zákoník práce, v platném znění.

4.4 Trestní řízení – oprávnění policejních orgánů k vyžádání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu

Spisová služba se projevuje i v rámci trestního řízení, kde se vedle norem trestního práva (trestní zákon + trestní řád) uplatňují další právní předpisy a interní akty. Interním aktem řízení je upraven i postup při výkonu spisové služby na úseku trestního řízení u služby kriminální policie a vyšetřování; připravuje se novela tohoto závazného pokynu zdůrazňující povinnost policejních orgánů činit opatření na ochranu osobních údajů v průběhu trestního řízení, která se nachází v současné době ve fázi připomínkového řízení.

Zatímco procesní postup je stanoven taxativně trestním řádem, formy některých jednotlivých procesních úkonů jsou sjednocovány v rámci trestního řízení v podobě protokolů, formulářů a tiskopisů. Postup policejních orgánů je upraven v rámci trestního řízení jak pro policisty z pořádkové a železniční policie, dopravní policie, cizinecké a pohraniční policie podílející se na některých úkonech trestního řízení, tak zejména policistů SKPV (ať již z teritoriálních nebo celorepublikových útvarů).

Z této velké skupiny policejních orgánů (pořádkové a železniční policie, dopravní policie, cizinecké a pohraniční policie a policistů SKPV teritoriálních i celorepublikových útvarů) podílejících se na přípravném trestním řízení mohou použít operativně pátrací prostředky a úkon „odposlech a záznam telekomunikačního provozu“ v rámci Policie ČR pouze policejní orgány zařazené u SKPV za podmínky jsou-li současně držiteli „osvědčení fyzické osoby“ (dále jen „osvědčení“) o právu seznamovat se s utajovanými informacemi ve stupni „Vyhrazené“, popř. vyšším (podle zákona č. 412/2005 Sb.). Pouze tyto policejní orgány jsou oprávněny, za podmínek stanovených v trestním zákoně (§ 41/2) a trestním řádě (§ 88/1) navrhnout odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Je v praxi vyloučeno, aby mělo přístup k jednomu konkrétnímu odposlechu více policejních orgánů než je nezbytně nutné, resp. více než na případu fakticky pracují (a to i v rámci jednoho útvaru, byť jsou držiteli příslušných „osvědčení“), výjimku mohou tvořit specializované pracovní týmy (i zde jde však o omezený počet přístupů). Je tak v praxi dodržován princip zákona na ochranu utajovaných informací ve směru seznamování se s utajovanými informacemi u policejních orgánů, kteří je nezbytně nutně potřebují k výkonu své funkce (§ 6, resp. § 11 zákona č. 412/2005 Sb.). Jde-li v praxi o vyžadování odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu ve stupni utajení „Důvěrné“ tento

okruh „oprávněných policejních orgánů“ se ještě mnohonásobně zúží (stav vyjadřují systemizovaná služební místa), neboť uvedeným „osvědčením“ v praxi zpravidla disponují toliko policejní orgány – „specialisté“ SKPV na závažnou trestnou činnost (zejména na úrovni správ krajů a správy hl. m Prahy, ÚSKPV a celorepublikových útvarů). Ne všichni policisté v těchto útvarech se však podílí na prověřování a vyšetřování trestné činnosti, kde jsou splněny podmínky pro vyžádání a nasazení tohoto úkonu (hmotně-právní i procesně-právní).

Pokud jde o postup při vyžadování odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je tento podrobněji upraven interním aktem řízení (je určen pro vnitřní potřebu). Stejně je tomu i v případě postupu při vyžadování sledování osob a věcí pro účely trestního řízení.

Důležitost prvků ochrany osobních údajů vyjadřuje Závazný pokyn policejního prezidenta při zpracovávání osobních údajů při plnění úkolů Policie ČR v souvislosti s trestním řízením (pro vnitřní potřebu). V současné době je přepracováván.

4.5 Kontrolní činnost na úseku ochrany osobních údajů v informačních systémech

V roce 2006 bylo skupinou správy a kontroly osobních údajů Kanceláře policejního prezidenta a zvláště určenými pracovníky ve smyslu Závazného pokynu policejního prezidenta č. 55/2002 provedeno 658 kontrol se zaměřením zejména na oprávněnost a nutnost dotazů do informačních systémů. Bylo kontrolováno 2037 příslušníků a zaměstnanců Policie ČR. Při kontrolách bylo zjištěno 154 pochybení (pro vysvětlení např. jeden pracovník mohl mít tři i více pochybení), z toho počtu pouze 43 závažnějších pochybení.

4.6 Závěry z kontroly provedené Úřadem na ochranu osobních údajů

Předmětem kontroly bylo dodržování povinností stanovených Policií ČR (dále jen „kontrolované“) a osobám zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, při zabezpečení osobních údajů při jejich zpracování Policií ČR v rámci probíhajícího trestního řízení.

Kontrola se týkala podnětů, kterými bylo napadáno zveřejňování údajů z probíhajícího trestního řízení. Kontrolovanou byla Policie ČR jako celek, na některých útvarech bylo prováděno místní šetření.

O součinnost byly Úřadem na ochranu osobních údajů (dále jen „Úřad“) požádány hromadné sdělovací prostředky, které prokazatelně osobní údaje o probíhajícím trestním řízením zveřejnily.

Popis problému a jeho interpretace pro účely kontroly

Podněty shodně napadly zveřejňování údajů z probíhajícího trestního řízení v hromadných sdělovacích prostředcích, a to jednak zveřejňování obsahu odposlechů, jednak písemných informací o takovém řízení spojených vždy s identifikačními osobními údaji.

Podezření směřovalo ke kontrolované a k fyzickým osobám, které přicházejí s osobními údaji u Policie ČR jako správce do styku. Úřad při předběžném posouzení stížnosti konstatoval podezření na porušení povinnosti kontrolované podle ustanovení § 13 zákona o ochraně osobních údajů a dále podezření na porušení povinnosti kontrolované podle ustanovení § 5 odst. 3 a § 10 zákona o ochraně osobních údajů.

K osobním údajům jako nedílné součásti informací o probíhajícím trestním řízení má v Policii ČR z principu přístup větší počet osob. To je dáno organizací pracovních procesů a služebního postupu v Policii ČR.

K osobním údajům o probíhajícím trestním řízení mají od počátku přístup kromě fyzických osob u kontrolované také osoby mimo Policii ČR – např. na základě ustanovení § 41 až 43, 55, 55a a zejména § 59 a 65 trestního řádu.

Zjištění týkající se zpracování informací o trestním řízení Policií ČR zahrnujícího odposlech a záznam telekomunikačního provozu.

Nakládání s odposlechem a záznamy telekomunikačního provozu upravuje závazný pokyn policejního prezidenta, kterým se upravuje postup při vyžadování odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

Policie ČR periodicky vypracovává souhrnné dokumenty o odposlechu telekomunikačního provozu, které obsahují individuální osobní údaje, včetně údajů anonymizovaných. Zpráva pro parlamentní kontrolní orgán o použití odposlechu a sledování ve smyslu § 53a zákona o Policii ČR je vytvářena pololetně a Ministerstvu vnitra postupována jako dokument podléhající ochraně podle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

Parlamentní kontrolní orgán používá zprávu jako základ pro namátkovou kontrolu odposlechů.

K osobním údajům jako nedílné součásti informací o probíhajícím trestním řízení má z principu přístup určený počet osob. To platí i pro řízení zahrnujícího odposlech a záznam telekomunikačního provozu.

V rámci Policie ČR to je vždy několik fyzických osob: oprávněný žadatel, bezprostředně nadřízení služební funkcionáři oprávněného žadatele, pracovníci specializovaného pracoviště a zpracovatelé záznamů telekomunikačního provozu.

Zjištění týkající se nakládání příjemců s osobními údaji o probíhajícím trestním řízení

Operace s osobními údaji Policie ČR provádí jako subjekt plnicí úkoly podle trestního řádu a zákona o Policii ČR a dalších věcně příslušných předpisů, zejména zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

Zpracováním osobních údajů v rámci probíhajícího trestního řízení Policií ČR je např. již jejich shromažďování nebo předávání jiným příjemcům, uvedené jako operace v definici zpracování v ustanovení § 4 písm. e) zákona o ochraně osobních údajů.

Policie ČR odpovídá za zpracování osobních údajů v rámci probíhajícího trestního řízení výlučně pouze do okamžiku jejich předání jinému příjemci; po tomto okamžiku za ně odpovídá společně s jiným příjemcem, pokud jím není fyzická osoba, která s osobními údaji nakládá výlučně pro osobní potřebu.

Za další nakládání s osobními údaji shromážděnými převzetím od Policie ČR odpovídají přiměřeně jejich příjemci.

Stanovená odpovědnost za zpracování osobních údajů o probíhajícím trestním řízení v Policii ČR je vymáhána. To bylo zjišťováno pomocí prosazované odpovědnosti (působnost) a provádění vnitřní kontroly. Při kontrole nebyly zjištěny známky popsanému stavu odporující.

Policie ČR stanovila v návaznosti na věcně příslušné předpisy vnitřními akty řízení postupy likvidace osobních údajů a nosičů s osobními údaji o probíhajícím trestním řízení.

Na bezpečnostní opatření přijatá a používaná Policií ČR k zajištění ochrany osobních údajů nenavazují odpovídající bezpečnostní opatření příjemců osobních údajů stojících mimo Policii ČR o probíhajícím trestním řízení:

- média získané osobní údaje z principu zveřejňují, a to často bez zřetele k tomu, zda se jedná o informace utajované podle zvláštního zákona; tento postup při zveřejňování utajovaných informací nebyl do dne ukončení kontroly postihován ani podle trestního zákona, ani podle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

Kontrolou bylo zjištěno, že Policie ČR přijala organizační opatření a zvolila a používá technické prostředky ke splnění své povinnosti podle § 13 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů. Rutinně používaný systém organizačních a technických bezpečnostních opatření obecně odpovídá používaným způsobům a prostředkům zpracování osobních údajů a organizačním podmínkám Policie ČR. Přijatá a provedená opatření k ochraně osobních údajů reagují na základní bezpečnostní rizika.

Nebylo zjištěno porušení povinnosti podle § 13 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů.

Kontrolou nebylo zjištěno porušení povinnosti podle § 13 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů Policií ČR jako správcem osobních údajů o probíhajícím trestním řízení.

Nebylo zjištěno, že by u Policie ČR někdo porušil svoji povinnost podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů, ani že postupoval při zpracování osobních údajů jinak než za podmínek a rozsahu jemu stanoveném v návaznosti na věcně příslušné předpisy.

Kontrolou popsanou v tomto kontrolním protokolu nebylo zjištěno porušení povinností uložených Policii ČR v § 13 zákona o ochraně osobních údajů. Z předložené a jinak shromážděné dokumentace Úřadem vyplývá, že Policie ČR přijala a provedla opatření ke splnění povinností stanovených v § 13 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů a že přijatá a provedená opatření podle § 13 odst. 1 zpracovává a dokumentuje.

V kontrolním protokolu je konstatováno, že „Po vyhodnocení kontrolních zjištění nejsou dány důvody pro uložení opatření k nápravě“.

Policii ČR bylo nicméně doporučeno, aby uvážila změnu nebo doplnění dosud užívaných technicko-organizačních opatření k ochraně osobních údajů, např.:

- vhodným způsobem omezit počet fyzických osob, které jsou současně oprávněny zpracovávat osobní údaje o probíhajícím trestním řízení v elektronických datových souborech obsahujících informace o probíhajícím trestním řízení s výjimkou údajů o pátrání po osobách,
- použitím dodatečných prvků individualizovat jednotlivé kopie dokumentů obsahujících osobní údaje shromážděné v průběhu trestního řízení, zejména pokud některá vyhotovení jsou poskytována jiným příjemcům,
- protokolovat a evidovat pořizování jakýchkoliv kopií nebo přepisů záznamů odposlechu nebo doprovodných informací o telekomunikačním provozu a další manipulaci s nimi do okamžiku předání jinému příjemci nebo likvidace; likvidaci takových záznamů provádět komisionálně,
- technickými a organizačními opatřeními omezit okruh osob, které se mohou seznamovat s účastnickými čísly uváděnými ve zprávě pro parlamentní kontrolní orgán o použití odposlechu a sledování,
- přehodnotit strukturu aktivně udržovaných datových souborů s osobními údaji, vypovídajícími o probíhajícím trestním řízení, zejména s přihlédnutím k vzájemnému obsahovému překrývání takových souborů (informačních systémů).

Policii ČR se navrhuje, aby přijala opatření reagující na možná nebezpečí porušení povinností Policie ČR nebo dalších subjektů do budoucna a aby sledovala technicko-organizační opatření přijímaná v resortních datových sítích.

Policie ČR má a využívá také své kontrolní mechanismy a vlastní kontrolní orgány, např. Odbor vnitřní kontroly Policejního prezidia ČR v konkrétních kauzách.

Uvažovaná opatření v Policii ČR v návaznosti na možná nebezpečí v oblasti ochrany osobních údajů jsou popsána v následující kapitole.

4.7 Ochrana a bezpečnost před únikem informací a způsob zajištění dat

Bezpečnostní opatření při zpracování osobních údajů jsou standardizována. Přístup k osobním údajům z informačních systémů provozovaných v uzavřeném prostředí je zprostředkován výhradně proškolenými pracovníky a vázán na uživatelské oprávnění a heslo.

Policie ČR zavedla a provádí vnitřní kontroly, které je na místě považovat za součást opatření k plnění povinnosti podle § 13 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů.

Požizování záznamů odposlechů a nakládání s nimi upravuje v návaznosti na trestní řád závazný pokyn policejního prezidenta, kterým se upravuje postup při vyžadování odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

Likvidaci záznamů odposlechů rovněž upravuje v návaznosti na trestní řád závazný pokyn policejního prezidenta.

Přes všechna přijatá opatření ze strany Policie ČR jsou úniky informací do sdělovacích prostředků z odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (dále jen „záznam z odposlechu“) v přípravném řízení destabilizujícím prvkem v efektivnosti trestního řízení. Tento nežádoucí stav je přitom výsledkem porušování základních principů trestního řízení a co je ještě závažnější, jde o porušování zákona o ochraně osobních údajů a práv a svobod zakotvených v Listině základních práv a svobod.

Jednou ze základních zásad trestního řízení je zásada veřejnosti vyjádřená v ustanovení § 2 odst. 10 t.ř. „trestní věci se před soudem projednávají veřejně tak, aby se občané mohli projednávání zúčastnit a jednání sledovat“. Tento základní princip trestního řízení vychází přímo z Ústavy ČR, čl. 96 odst. 2 („Jednání před soudem je ústní a veřejné...“), a dále z článku 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod („Každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti...“). Zásada veřejnosti tak, jak je definována zákonem, je zásadnou ústavní, požívající nejvyšší právní sílu v našem právním systému.

Pro přípravné řízení trestní z této zásady ovšem plyne opak, tj. že řízení před policejním orgánem a státním zástupcem v přípravném řízení trestním je neveřejné (analogie opaku ústavních zásad) a vyjadřuje potřebu ničím nerušeného průběhu shromažďování důkazů svědčících ve prospěch i proti podezřelému nebo obviněnému, kde kontrolu nad zákonným postupem policejních orgánů přebírá státní zástupce. Tento opak zásady veřejnosti v přípravném řízení je dán specifiky odhalování a vyšetřování trestné činnosti a má svůj zásadní význam pro následující stadium trestního řízení, a to řízení před soudem.

K úniku informací a tedy k porušování uvedených zákonných norem dochází téměř výhradně v přípravném řízení trestním, kdy informace shromážděné o odhalovaném a vyšetřovaném trestném činu jsou nejcitlivější vzhledem k tomu, že jejich vypovídací hodnota pro účely trestního řízení je předmětem vyšetřování a jejich zveřejněním je v podstatě předjímán jejich kriminální význam, aniž tomu tak ve

skutečnosti musí být. V řadě případů je tak porušena i presumpce neviny, kdy na základě těchto informací sdělených veřejnosti dochází k nezákonné kriminalizaci osob, které jsou aktéry sdělené informace.

Přesto, že dosavadní zjištění napovídají spíše tomu, že k únikům citlivých informací dochází mimo Policii ČR a že jsou stanoveny v Policii ČR standardy na ochranu těchto citlivých údajů, Policie ČR připravuje některá technicko-organizační opatření k zajištění větší bezpečnosti a ochrany těchto údajů a to jak v Policii ČR, tak směrem vně Policie ČR. V současné době jsou tato opatření ve stádiu návrhů a posuzování s cílem vytvoření nového interního aktu řízení.

V souvislosti s tím bylo řediteli ÚZČ uloženo, aby v době co nejdříve byla posouzena, resp. navržena k zavedení technická preventivní opatření.

Konkrétně se jedná o:

- ztížení kopírování archivních nosičů záznamu,
- zašifrovaný přenos,
- zabezpečení záznamů před možností jejich přehrání běžným softwarem,
- kopie vytvářet výhradně na specializovaném pracovišti za předem stanovených podmínek
- ke každému úkonu zavést evidenci o jakékoliv manipulaci s ním (kontrolní listy)
- zavedení centrální evidence každého přístupu ke každému záznamu,
- zpřísnění zásad přístupu oprávněných žadatelů do komunikačních počítačů,
- užívání komunikačních počítačů zablokovaných proti přepisu na nosiče záznamu.

Shora zmíněná a případná další opatření zvolená po posouzení legislativních i technických možností by měla účinněji chránit osobní údaje při jejich zpracování v rámci pořizování záznamů odposlechů.

5 ZÁVĚR ANALÝZY

Je zřejmé, že v současné době, kdy roste podíl organizovaného zločinu a drogové kriminality na celkové trestné činnosti, je nutné k efektivnímu potírání a rozkrývání zločinnosti využívat i úkonů, kterými je zasahováno do soukromí občanů. Přitom je třeba mít na zřeteli, že jasné zákonné limity pro postup Policie ČR jsou dány především Ústavou ČR, Listinou základních práv a svobod, zákonem o Policii ČR a trestním řádem. Přitom je policejní orgán povinen dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní a nepřipustit, aby osobám v souvislosti s touto činností vznikla bezdůvodná újma a aby případný zásah do jejich práv a svobod nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného služebním zákrokem nebo služebním úkonem. Z výše uvedeného je patrné, že Policie ČR v rámci zákonných mantinelů ctí osobní práva a soukromí občanů a pokud do nich zasahuje, tak jen v případech, které zákon umožňuje a na základě zákonného postupu. Základní zásady přiměřenosti, nezbytnosti a respekt k základním lidským právům a svobodám jsou dodržovány i při nakládání s materiálem získaným z odposlechu.

V případě, kdy dojde k nasazení úkonů, jsou proti sobě postaveny dva zájmy chráněné demokratickou společností, a to zájem na zachování soukromí občanů a jejich základních svobod na jedné straně a zájem na zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku na straně druhé, přičemž druhý z uvedených zájmů je prosazován v zájmu zachování zájmu prvního. K prolomení základních lidských práv a svobod v těchto případech dochází právě za účelem jejich ochrany.

Nasazení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí není jen v kompetenci policejního orgánu, rozhodující pravomoc má Ministerstvo spravedlnosti. Policejní orgány ve většině případů svůj podnět k nasazení úkonu konzultují se státním zástupcem, který o věci rozhodne nebo postoupí návrh ke schválení soudci s ohledem na typ požadovaného úkonu.

Potřeba těchto úkonů v trestním řízení je podpořena i faktem, že ne všechny odposlechy a sledování jsou iniciovány ze strany Policie ČR, ale některé jsou vyžadovány přímo ze strany osob, jejichž soukromí je nasazením narušeno, a to z důvodu jejich oprávněného pocitu, že odposlech je kromě zásahu do soukromí občanů prioritně nástrojem k jejich ochraně. V neposlední řadě je Policie ČR povinna při plnění svých úkolů postupovat v souladu se schválenými mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

Přestože Policie ČR tyto úkony využívá pouze v mezích zákona, čelí permanentně kritice politiků napříč politických spektrem, medií i veřejnosti ve věci jejich nadměrného využívání či dokonce zneužívání. K tomu je nutné připomenout, že trestná činnost se během posledních let kvalitativně mění, pachatelé disponují stále modernějšími technologiemi, mění způsoby a formy své komunikace, pohybu a konspirace, takže policejní orgán je nucen na tuto situaci operativně reagovat. Pachatelé s větším počtem mobilních telefonů nejsou v současné době výjimkou, s touto situací se nicméně potýká řada evropských i neevropských států. Zejména útvary jako ÚOOZ či NPC, které odhalují především organizovanou trestnou činnost

mnohdy nemají jinou možnost než použít kritizované nepopulární úkony. V neposlední řadě je nutné připomenout akce spojené s terorismem.

Závěrem lze konstatovat, že cíle analýzy byly z velké části naplněny.

Podrobným způsobem byl popsán zákonný postup při nasazování úkonů dle § 88 odst. 1,3 t.ř a § 158d odst. 2,3,6 t.ř. policejním orgánem SKPV v praxi, a to od okamžiku podání žádosti o úkony přes jeho provedení až k ukončení úkonu, kontrolní mechanismy proti úniku dat a úpravu problematiky osobních údajů nevyjímaje. Zjištěné problémy a nedostatky jsou v materiálu podrobně popsány.

Velká pozornost byla věnována nedostatkům v metodice a současným problémům při sběru předmětných dat pro zpracování statistické části analýzy. Z tohoto rozboru je vhodné vycházet při koncepci nové metodiky ke zpracovávání analýzy v příštích letech.

Ve statistické části analýzy byla zmapována situace v oblasti využívání úkonů dle §§ 88 odst. 1,3 a 158d odst. 2,3,6 t.ř. na území České republiky v roce 2006. Při zpracovávání statistické části analýzy bylo použito veškerých dostupných zdrojů dat a využito všech možností k co nejpřesnějšímu a nejobjektivnějšímu vyhodnocení získaných údajů.

Ze zjištěných skutečností vyplývá, že v roce 2006 bylo v rámci Policie ČR nasazeno 7 599 úkonů dle § 88 odst. 1,3 t.ř., což představuje 4 386 osob (průměr počtu odposlouchávaných linek činí 1,7 na osobu). Z tohoto celkového počtu odposlechů bylo 204 nasazeno se souhlasem odposlouchávané osoby. Nejvyšší počet nasazovaných úkonů vykazuje za loňský rok ÚOOZ (1 528 linek), dále NPC (1 054 linek) a PČR SKPV správa Jihomoravského kraje (1 156 linek).

Při rozboru druhů trestné činnosti, na které byly odposlechy nasazovány, bylo zjištěno, že nejčastěji se jedná o drogovou kriminalitu a organizované krádeže motorových vozidel.

Byla vyhodnocena i efektivita využití nasazených úkonů v rámci trestního řízení, a to ze dvou hledisek. Prvním hlediskem bylo sdělení obvinění v rámci trestního spisu, dle tohoto kritéria byl nejúspěšnějším útvarem v nasazování odposlechů PČR SKPV správa Severomoravského kraje (76,77%), dále PČR SKPV správa Jihomoravského kraje (71,07%). Druhým hlediskem bylo předložení návrhu na podání obžaloby státnímu zástupci v rámci trestního spisu. Zde vykazuje nejvyšší efektivitu opět PČR SKPV správa Severomoravského kraje (70,97%), následuje PČR SKPV správa Jihomoravského kraje (64,78%). V této souvislosti je nutno konstatovat, že nižší efektivita vykazovaná celorepublikovými útvary je ovlivněna faktem, že tyto útvary řeší závažnou kriminalitu vykazující prvky organizovaného zločinu často s mezinárodním propojením. Z toho vyplývá, že spisy se řeší v delším časovém horizontu, což výslednou efektivitu negativně zkresluje.

K vývoji nasazování odposlechů lze říci, že v časovém horizontu, od roku 2004, počet odposlechů v roce 2005 výrazně poklesl a v současné době má tendenci stagnovat. Zároveň však při současném vývojovém trendu dochází k prudkému rozvoji mobilních telekomunikačních prostředků. Přestože křivka počtu užívaných

mobilních telefonů prudce roste, křivka nasazených odposlechů má spíše klesající či stagnující tendenci.

Dále byly analýze podrobeny úkony dle § 158d odst. 2,3,6 t.ř. V roce 2006 bylo nasazeno 2 754 těchto úkonů, z toho 2 327 se souhlasem státního zástupce, 408 se souhlasem soudce a 19 se souhlasem sledované osoby.

Nejvyšší efektivita při nasazování úkonů dle § 158d odst. 2,3,6 t.ř. dosáhla PČR SKPV správa Jihomoravského kraje (86,67 % sdělení obvinění a 73,33% NPO). Ostatní útvary vykazují efektivitu nižší, přičemž i zde je situace u celorepublikových útvarů ovlivněna náročností trestních spisů. Vývojové trendy sledování osob a věcí byly s ohledem na zdroje dat analyzovány pouze u úkonů dle § 158d odst. 3 t.ř. Zásadně se odlišují dle druhu nasazovaného úkonu – sledování nebo monitoringu.

V souvislosti s ochranou osobních údajů při plnění úloh Policie ČR lze zjednodušeně sdělit, že ji představuje celý komplex opatření. Základ představuje vymezený právní rámec, následuje lidský faktor (konkrétní policista-uživatel), zde je na místě a bylo by ideální, kdyby si každý uživatel uvědomil osobní odpovědnost za jemu svěřená „přístupová oprávnění“ k informačním systémům z pohledu jejich eventuelního zneužití. Sebelepší právní úprava nemůže být efektivní, jestliže zde bude existovat riziko lidského selhání a nezodpovědného přístupu. Proto musí být kladen důraz na osvětu a kontrolu nad přístupy k osobním údajům; opatření lze vyjádřit jako organizační. Významné jsou i administrativní postupy podle kvalitních a podle požadavků praxe vytvořených postupů. Tento komplex opatření je doplňován softwarovou ochranou, zajišťující bezpečnost zpracovávaných osobních údajů, a završen je i stavebním zajištěním v podobě ochrany budov, objektů a místností, kde jsou osobní údaje zpracovávány od režimu neutajovaného až po zpracovávání utajovaných informací.

Řešením všech zjištěných nedostatků se bude zabývat existující pracovní komise, která může být a pravděpodobně bude za tímto účelem modifikována. Stěžejním úkolem pracovní komise bude vytvoření podmínek pro zlepšení práce v oblasti informatiky a analytiky, což je jedním z hlavních pilířů v rámci priorit Policejního prezidia ČR vytyčených pro následující období. Pracovní komise dále, mimo jiné, zpracuje formou interního aktu řízení jednotný metodický postup pro každoroční pravidelnou analýzu. Ten by měl upravovat zejména obligatorní náležitosti analýzy, její formu a obsah, zajištění technické, administrativní a personální bezpečnosti a vnitřní kontrolní mechanismy, včetně taxativního výčtu kritérií, jejichž obsah by měl být výsledkem společného jednání všech dotčených stran (zejména PČR, MV, MS a výboru pro bezpečnost PS PČR). Současně by mělo být řešeno vybudování vhodného a jednotného informačního prostředí zasazeného do rámce připravované koncepce analytiky a informatiky Policie ČR v návaznosti na schengenskou problematiku a institut kriminálního zpravodajství.

Přehled použitých informačních zdrojů

- Zákon č.140/1961 Sb. trestní zákon, v platném znění
- Zákon č.141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění
- vybrané interní akty řízení
- Nařízení ministra vnitra č. 65/2002 o skartačním řádu
- statistika odposlechů dle §88 tr. ř., ÚZČ
- statistika celkového nápadu trestné činnosti 2006 – ESSK
- Základní hlášení o stavu trestního řízení a služby kriminální policie a vyšetřování na krajské a okresní úrovni a za celorepublikové útvary za rok 2006 zpracováno z výstupů jednotlivých DTS 9. 1. 2007
- tiskové zprávy operátorů T-mobile, Vodafone, Eurotel (O2)
- Analýza úkonů dle §88/1,3 tr. ř. odposlech a záznam telekomunikačního provozu a §158d/3,6 tr. ř. sledování osob a věcí, zpracovalo Policejní prezidium ČR, v Praze 7. 12. 2004
- Český statistický úřad – www.czso.cz
- CJ14352/064004, CS2042/06 z 31. 1. 2007 (Kontrolní protokol Úřadu pro ochranu osobních údajů)
- Usnesení č. 191 výboru pro obranu a bezpečnost z 50. schůze dne 2. 3. 2005

Seznam příloh:

- Příloha 1** Usnesení č. 191/2005 výboru pro obranu a bezpečnost Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
- Příloha 2** Trestné činy, u nichž zákon umožňuje provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 t.ř.
- Příloha 3** Takticko-statistická klasifikace
- Příloha 4** Úkony podle § 88 tr.ř. - dle kriminality Česká republika – celkem (graf)
- Příloha 5** Úkony podle § 88 tr.ř. - dle kriminality - jednotlivé kraje (graf)